

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI İŞİTME ENGELLİ İLKÖĞRETİM
OKULLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Umut YAYMAK

Yüksek Lisans Tezi

Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT

SİVAS, 2015

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI İŞİTME ENGELLİ İLKÖĞRETİM
OKULLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

UMUT YAYMAK

Cumhuriyet Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim
Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT

Sivas

Şubat, 2015

KABUL ve ONAY

Umut YAYMAK'ın hazırlamış olduğu "Mili Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelli İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme" başlıklı bu çalışma, 16.01.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından "Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı"nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT (Başkan, Danışman)

Doç. Dr. Lale HÜSEYNOVA (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Zekeriya KAPTAN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

16.01.2015

Prof. Dr. Zafer CİRHİNLİOğLU

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

16.01.2015

Umut YAYMAK

ÖZET

YAYMAK, Umut, “ Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelliler İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2015.

Bu çalışmada; “ Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelliler İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” konusu üzerine bir takım değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışmanın amacı; işitme engelli öğrencilere yönelik müzik eğitimi dersinde kullanılan yöntemlerin araştırılıp bir bütün halinde ortaya çıkarılması ve ulaşılan yöntemlerin düzeye uygun olarak kullanılmasıyla öğrencide nota, çalgı ve beğeni eğitimi alanında hedef davranışlar oluşturmaktır. Bu sayede; toplumun bir bireyi olarak işitme engelli çocuğun müzik eğitimi yoluyla insan ilişkilerini tanınması, birlikte başarma, güven duygusu kazanması ve gelişmesini sağlamaktır.

Bu çalışma, işitme engelli ilköğretim okullarındaki müzik eğitiminde kullanılan yöntemlerin ortaya çıkarılması ve bu yöntemlerin ışığında daha kullanışlı yöntemlere ulaşma noktasında örnek teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma sonucunda; işitme engelliler ilköğretim okullarında müzik eğitiminin, geliştirilen yöntemler ışığında ve bu yöntemlerin öğrencilerin düzeyine uygun eserlerde kullanılmasıyla, öğrenci - görme duyusu ve öğretmen birlikteliği ile başarılacağı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İşitme - İşitme Engeli – Müzik Eğitimi

ABSTRACT

YAYMAK, Umut, A Study of the Methods Used for Musical Education at Primary Schools of Hearing-Handicapped Students, Which are Linked to the Ministry of National Education, Sivas, 2015.

At this study some evaluations have been made on ‘ A Study of the Methods Used for Musical Education at Primary Schools of Hearing Handicapped Students, Which are Linked to the Ministry of National Education.’

The Purpose of the study; To investigate all the methods totally used at music lessons for hearing – handicapped students; to use these methods in accordance with the level of the students; and so to reach target behaviour of musical notes, instruments and education of esthetic sense at students; and to provide students with learning human relationship, within a group, winning and improving the feeling of confidence through musical education.

The study is important because it is a sample of finding out the methods used at musical education of hearing- handicapped students at primary schools, and through these methods it helps reaching to more useful methods.

The Result of this Study; At schools of hearing – handicapped students, the methods used to make the music lessons suitable to their purpose, are used with songs suitable to the level of the students, the seeing ability, and teachers.

Keywords: Hearing - Handicap of Hearing – Musical Education

ÖNSÖZ

İşitme engelli bireylerin, topluma uyum sağlayabilmeleri, insan ilişkilerini tanınması, birlikte başarma, güven duygusu kazanması ve gelişimine katkı sağlanması açısından önemli bir çalışma olarak gördüğüm, “ İşitme Engelli Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmamın bu alanda yapılmış örnek bir çalışma olduğunu düşünüyorum.

Bu çalışmamın sonucunda elde edilen bulguların Milli Eğitim Bakanlığına bağlı işitme engelli okullarında müzik eğitiminde kullanılabilmesine örnek teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır.

Yüksek Lisans tez çalışmam sürecinde bana inanan, beni yüreklendiren ve güdüleyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT’ a, Lisans ve Yüksek Lisans öğrenimim boyunca yetişmemde emeği geçen hocam Yrd. Doç. Dr. Zekeriya KAPTAN’ a

Tez çalışmam sürecinde görüşlerinden yararlandığım Sivas Buruciye işitme engelliler okulu müzik öğretmeni Sn. Cem ÖZYALÇIN’ a Türkçe öğretmeni Sn. Nusret SALMANLI’ ya, tez çalışmamda yardımlarını benden esirgemeyen Muzaffer SARISÖZEN Güzel Sanatlar Lisesi Resim öğretmeni sn. Oktay GÜRBÜZ, İngilizce öğretmeni sn. Bismil HASBEK ve Rehberlik öğretmeni sn. Okan ULUOCAK’ a,

Tez çalışmam sürecinde bana destekleri ile güç veren sevgili eşim Satı YAYMAK, çocuklarım Zeynep Gülce ve Umut Kaan YAYMAK’ a çok teşekkür ediyorum.

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI İŞİTME ENGELLİ İLKÖĞRETİM
OKULLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Onay sayfası	
Etik Sözü.....	III
Özet ve Anahtar Kelimeler.....	IV
Abstract ve Keywords.....	V
Önsöz.....	VI
İçindekiler	VII
Tablolar	XI
Şekiller	XII
Kısaltmalar	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler	2
1.3. Amaç	2
1.4. Önem	3
1.5. Sayılıtlar	3
1.6. Sınırlılıklar	3
1.7. Araştırmanın Kavram Tanımları	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. ALAN YAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İşitme	6
2.1.1. İşitmenin Niteliği	6
2.1.2. İşitme Kaybı	8
2.1.3. İşitme Özü	8
2.1.4. İşitmenin Sınıflandırılması	9
2.1.5. İşitme Engelinin Nedenleri	10
2.1.6. İşitme Engelli Bireylerin Özellikleri	12
2.1.7. İşitme Engelinin Birey Üzerindeki Etkisi	12
2.1.8. İşitme Engellilerin Eğitimleri	13
2.1.9. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Veren İşitme Engelli Okulları.....	14
2.1.9.1. İşitme Engellilerde Okul Öncesi Eğitim	14
2.1.9.2. İşitme Engellilerde İlkokul Eğitimi	15
2.1.9.3. İşitme Engellilerde Ortaokul Eğitimi	15
2.1.9.4. İşitme Engellilerde Orta Öğretim (Lise) Eğitimi	15
2.2. İşitme Engellilerin Eğitiminde Uygulanan Özel Eğitim Yöntemleri	16
2.2.1. İşitme Engellilerin Eğitiminde Sözel (Oral) İletişim Yöntemi	16
2.2.2. İşitme Engellilerin Eğitiminde İşaret (Manüel) Yöntemi	17
2.2.3. İşitme Engellilerin Eğitiminde Total İletişim Yöntemi.....	18
2.2.4. İşitme Engellilerin Eğitiminde İki-Dil Yöntemi.....	19
2.3. Müziğin Çocuk Yaşamındaki Yeri ve Önemi	19
2.3.1. Zihinsel Gelişim ve Müzik.....	21
2.3.2. Dil Gelişimi ve Müzik.....	21
2.3.2.1. İşitme Engelli Çocukların Dil Eğitimlerinde Müziğin Yeri.....	22
2.3.3. Çocuğun Duygusal ve Sosyal Gelişiminde Müziğin Etkisi.....	24
2.3.4. Çocuğun Bedensel ve Psiko-Motor Gelişiminde Müziğin Etkisi.....	25
2.4. Müzik Dersinin İşitme Engelli Çocuklar Üzerindeki Etkisi.....	25
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ve İLGİLİ MODELLER	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3. Araştırmanın Yöntemi	29
3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Araştırmanın Evreni	31
3.3. Araştırmanın Örneklemi.....	31
3.4. Verilerin Elde Edilmesi	31
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR ve YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	33
4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	33
4.1.2. Birinci Alt Probleme Yönelik Gözlem Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	38
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	39
4.2.1. İkinci Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	39
4.2.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	43
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	44
4.3.1. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	44
4.3.2 Üçüncü Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular.....	48
4.4. Alt Problemlere Yönelik Müzik Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yöntemlere Ait Bulgular	49
4.4.1. Şarkı Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yönteme Ait Bulgular.....	49
4.4.2. Çalgı Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yönteme Ait Bulgular	49
4.4.3. Nota Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yönteme Ait Bulgular	56

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ, YORUM ve ÖNERİLER

5. SONUÇ.....	64
5.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	64
5.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	65
5.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	66
6. YORUM ve ÖNERİLER	68
6.1. ÖNERİLER	69
KAYNAKÇA	71
EKLER	73
EK- 1 MEB’ e Bağlı İşitme Engelli Anaokulu İsimleri.....	74
EK- 2 MEB’e Bağlı İşitme Engelli İlkokulları Listesi.....	75
EK- 3 MEB’e Bağlı İşitme Engelli Orta Okulları Listesi.....	77
EK-4 MEB’e Bağlı İşitme Engelli Ortaöğretim (Lise) Okulları.....	79
EK- 5 İşitme Engelli Öğrencilere Yönelik Çalgı Eğitiminde Kullanılan İşaret Dili. 80	
EK-6 Türkçe Öğretmeni ile Yapılan Görüşme Formu.....	81
EK-7 Müzik Öğretmeni ile Yapılan Görüşme Formu	82
EK- 8 Rehberlik ve Danışma Öğretmeni ile Yapılan Görüşme Formu.....	84
EK-9 Hafif Derece İşitme Engelli Öğrencilere Yapılan Gözlem Formu	84
EK-10 Orta Derece İşitme Engelli Öğrencilere Yapılan Gözlem Formu	85
EK-11 İleri Derece İşitme Engelli Öğrencilere Yapılan Gözlem Formu	86
ÖZGEÇMİŞ	87

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
1. İşitme engelinin derecelere göre sınıflandırılması	9
2. MEB' e bağlı işitme engelli anaokulu İsimleri.....	74
3. MEB' e bağlı işitme engelli ilkokulları listesi	75
4. MEB' e bağlı işitme engelli ortaokulları listesi	77
5. MEB' e bağlı işitme engelli ortaöğretim (lise) okulları listesi.....	79
6. Hafif işitme engellilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem.....	38
7. Orta işitme engellilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem.....	43
8. İleri işitme engellilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem.....	48
9. Notaların renk yönteminde normal ve renklendirilmiş olarak gösterimi.....	61

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
1. Müzik kelimesinin parmak alfabeti ile gösterimi	18
2. Dığıldanma Yöntemi kullanılarak öğretilen ailem şarkısı	36
3. ‘Minik Kuş’ adlı eserin kuvvetli ve zayıf zamanlarının gösterimi.....	37
4. Do Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi	51
5. Re Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	51
6. Mi Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	52
7. Fa Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	52
8. Sol Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	53
9. La Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	53
10. Si Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	54
11. İnce Do Notasının fotoğraf ve işaret dili ile gösterimi.....	54
12. Seslendirme sembolleri ve parmak numaralarının kullanıldığı örnek eser.....	55
13. Do Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	58
14. Re Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	58
15. Mi Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	59
16. Fa Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	59
17. Sol Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	59
18. La Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	60
19. Si Notasının normal ve renk yöntemi ile gösterimi.....	60
20. Renk Yönteminin normal ve renkli notalarla gösterimine örnek eser	62
21. Renk Yönteminin normal ve renkli notalarla gösterimine örnek eser.....	63
22. Notaların blok flüt üzerindeki yeri ve parmak işaretle gösterimi.....	80

KISALTMALAR DİZİNİ

ÇPL: Çok Programlı Lise

DB: Desibel

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

HZ: Hertz

İÇEM: İşitme Engelli Çocuklar, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEM: Milli Eğitim Müdürlüğü

RAM: Rehberlik ve Araştırma Merkezi

SAB: Sözel Araştırma Becerileri

TDK: Türk Dil Kurumu

VB : ...ve benzeri

VS : ... Ve saire

YGS: Yüksek Öğretime Giriş Sınavı

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

1.1.Problem Durumu

Engel durumları kişinin yaşadığı süre içinde yaşına, cinsiyetine, bedensel, sosyal ve kültürel nedenlere bağlı olarak oluşur. Bu durumda bulunan bireylere uygulanan eğitim, özel eğitim alanı olup, normal eğitim alanından büyük farklılıklar göstermese de özelliği gereği değişik bir takım uygulamalarla gerçekleşir.(İzgü, 1993, s. 1.)

Normal eğitim alan bireyler için hazırlanan müzik eğitimi programlarında amaçlanan hedeflere, özel eğitimin önemli bir alanı olan işitme engelli çocuklarda ulaşıp ulaşılamayacağı sorusuna cevap aramayı sürdürürken, geliştirilecek yöntem ve tekniklerle müzik eğitiminin gerçekleştirileceği durumu söz konusudur.

İşitme engelli bireylerin öğretim programlarına bakıldığında normal eğitim veren okullardaki öğretim programlarından farklı olmadığı hatta ders müfredatlarının dahi ortak olduğu görülmektedir. (İzgü, 1993, s. 1.)

Eğitim programlarında bilgi ve beceri konularının birlikte yürütüldüğü hem zihinsel hem de bedensel yönden kişinin gelişimine olumlu yönde katkıda bulunan derslerin başında müzik eğitimi gelmektedir.

Müzik, İşitme engelli çocukların özgüvenlerini kazanmalarını ve yaşlıları ile daha rahat iletişim içine girmelerini sağlar. Çünkü müzikteki başarıma duygusu çok güçlüdür. İşitme engelli çocuklarda müzik eğitimi dersinin uygulanabilmesi için hangi yöntemlerin kullanıldığı, normal eğitim veren okullardaki müzik eğitimi dersleriyle uygulama bakımından ne gibi farklılıklar ve benzerliklerin bulunduğu, müzik eğitiminin işitme engelli çocuklar üzerinde ne derece etkili olduğu ve çocuğun yaşamında müziğin yeri ve öneminin neler olduğu gibi sorulara cevap verilmelidir.

Bireyin kendisine, toplumuna ve insanlığa faydalı olmasına katkıda bulunacak müzik eğitimi dersinin, işitme engelli okullarda hangi yöntemlerle gerçekleştirildiği ve bu yöntemlerin, müzik eğitimlerindeki etkisinin araştırılması, bunun sonucunda ortaya çıkacak yöntemlerin genele yayılıp ortak bir kullanım alanı oluşturulması, hem özel eğitim hem de genel eğitim açısından oldukça önemli bir sorundur.

1.2. Problem Cümlesi

İşitme Engelli İlköğretim Okullarında, farklı işitme kaybına sahip olan öğrencilere yönelik müzik eğitiminde uygulanan yöntemler nelerdir? İdeal olan yöntemler nasıl olmalıdır?

1.2.1. Alt problemler

- Hafif İşitme (24 -40 Db) kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?
- Orta İşitme (40 - 65 Db) kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?
- İleri İşitme (65-95 Db) kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?

1.3. Amaç

- Normal eğitim veren okullarda uygulanan öğretim programlarının, özel eğitim veren okullardaki öğretim programlarından kapsam bakımından birbirlerine benzerliği göz önünde tutularak, işitme engelli okullarda müzik eğitimi dersinde kullanılan yöntemlerin araştırılarak ortaya çıkarılması ve elde edilen bulguların tüm işitme engelli okullarda uygulanmasının sağlanması,

- İşitme engelli çocuklarda, işitebilme durumlarına göre işaret dili ve görme duyusu işbirliği ile müzik eğitimi alanında hedef davranışlara ulaşılmasının sağlanması,

- Müzik eğitimi yoluyla toplumun bir bireyi olarak çocuğun insan ilişkilerini tanınması, birlikte başarma ve güven duygusu kazanması ve kültürlenme yolu ile gelişimini sağlamak, araştırmanın amaçlarını oluşturmaktadır.

1.4. Önem

Bu araştırma;

- Müzik dersinin işitme engelli ilköğretim okullarında uygulanılabilirliği ve bu görüşün yaygınlaştırılabilmesi açısından,
- İşitme Engelli İlköğretim Okullarındaki müzik eğitiminde kullanılan yöntemlerin ortaya çıkarılması ve ulaşılan bulgular ışığında daha kullanışlı yöntemlerin geliştirilebilmesi açısından,
- Araştırma sonucunda ortaya çıkacak verilerin işitme engelli çocukların eğitiminde görev alacak öğretmenlere yöntem, uygulama ve dağarcık yönünden örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

1.5. Sayıtlar

Araştırma, kullanılan kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu, araştırma modelinin araştırma konusuna uygun olduğu, elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı, örneklemin evreni temsil ettiği sayıtlardan hareket edilerek yapılandırılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- a) Bu araştırma, Hafif, Orta, İleri işitme kaybı derecelerine sahip işitme engelli öğrencilerle sınırlıdır.
- b) Bu araştırma, Sivas Buruciye İşitme Engelliler İlköğretim Okulunda eğitim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
- c) Bu araştırma, görüşme formlarında yer alan sorular ve bu soruların yöneltildiği Sivas Buruciye İşitme Engelliler İlköğretim Okulunda görev yapan 1 Müzik Öğretmeni 1 Türkçe Öğretmeni ve 1 Rehberlik Öğretmeni ile sınırlıdır. Yapılan gözlem ise oluşturulan gözlem formundaki davranışların izlendiği aynı okulun 7-A şubesi ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Kavram Tanımları

Araştırma: Bir amaca ve bir sorunu çözmeye yönelik belirli aşamalar içerisinde ve bir düzen dâhilinde yapılan bilimsel çalışmalara denir. (Arıkan, 1995, s. 9.)

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir./Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği bir süreçtir. (Ertürk, 1984, s. 15.)

İşitme Duyarlılığı: İnsan kulağının alım gücü içerisinde olan (16-20.000 Hz,0-110 Db) seslerin işitilmesine işitme duyarlılığı denir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 53.)

İşitme duyasu: Ses olarak adlandırdığımız mekanik titreşimleri ortaya çıkarabilme yeteneğidir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 46.)

İşitme Kaybı: İşitme testi sonucunda belli bir bireyin aldığı sonuçlar, kabul edilen, normal işitme değerlerinden, belirli derecede farklı olmasına ‘ İşitme kaybı’ denir. Bir kişinin sahip olduğu işitme kaybının miktarı hafif, orta, ileri düzeyde veya ağır olarak derecelendirilir.(Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 52.)

İşitme Özü: İşitme duyarlılığının kişinin gelişim, uyum özellikle iletişimdeki görevleri yeterince yerine getiremeyişinden dolayı ortaya çıkan duruma ‘ İşitme Özü’ denir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 52.)

Müzik: Belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bir bütündür. (Uçan, 1994, s. 10.)

Ses: Herhangi bir nesnenin titreşime uğratılmasıyla elde edilen enerjidir.(Nolan ve Tucker, 1988, s.14.)

Şiddet: Cismi titreştiren güç sesin bir özelliğini belirler ve etkiler./ Bir cisim kendiliğinden titreşmez. Onun moleküllerini etkileyecek bir başka gücün olması gerekir. İşte o cismi titreştiren güç sesin bir özelliğini belirler ve etkiler. Bu özelliğe şiddet denilmektedir. (Özsoy,1995, s. 48.)

Terapötik: Ruh sağlığı çalışanları ve hastanın tutumları arasındaki ilişki türüdür. Bu ilişki, iletişim ve güveni sağlayan güvenli bir ortam sonucu oluşur. (Akdoğan, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2011, s.13)

Tını: Tınnet, ton, nitelik sözlerinin eş anlamlı olarak kullanıldığı bu özellik aynı perde ve aynı şiddette olan seslerin birbirinden ayır edilmesini sağlar. / Bir cismin titreşiminden çıkan sesi, başka nitelikteki bir cismin aynı yükseklikte çıkan sesinden ayırt ettiren özelliğidir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 49.)

İKİNCİ BÖLÜM

2. Alan Yazın Taraması ve İlgili Araştırmalar

2.1. İşitme

İnsanlar, doğum anından başlayarak pek çok bilgiyi işitme duyularını kullanarak öğrenirler. İşitme duyusu; ‘Ses olarak adlandırdığımız mekanik titreşimleri ortaya çıkarabilme yeteneğidir’ . Bu yüzden işitme olgusu insan yaşamında çok önemli bir yere sahiptir. Öneminin bir yanı çevredeki sesleri algılayarak kendisini ona göre ayarlaması, diğer bir yanı ise insanlar arası sözlü iletişimin temeli, kanalı oluşudur. (Özsoy, Yahya, Özyürek, Mehmet ve Eripek Süleyman, 2002, s. 48.)

İşitme olayında en önemli öğelerden birisi sestir. İşitmenin gerçekleşebilmesi için sesin insan kulağına ulaşması işitme geçit yolu denilen dış kulak, orta kulak, iç kulaktan işitme merkezine taşınması gerekmektedir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 46.)

İnsan kulağının alım gücü içerisinde olan (16-20.000 Hz,0-110 Db) seslerin işitilmesine ‘ İşitme Duyarlılığı’ denir. (Özsoy, 1985, s. 53.)

İşitme duyarlılığının; kişinin gelişim, uyum ve iletişimde görevlerini yeterince yerine getirememesine ‘ İşitme Engeli’ denir. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s.46.)

İşitme engelinin olumsuz etkisinin azaltılması ancak eğitim ile mümkün olmaktadır. İşitme engellilerin eğitiminde; işitme, dudaktan anlama ve dinleme eğitimi yoluyla engelli kişi çevrede konuşulanları anlayabilir duruma getirilmeye ayrıca yine ses eğitimi, eklemeleme eğitimi ve konuşma eğitimi yoluyla da işitme engelli bireyler çevresindekilere isteğini sözle anlatabilir duruma getirilmeye çalışılmaktadır. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 46.)

2.1.1. İşitmenin Niteliği

İşitmenin gerçekleşebilmesi bir takım koşullara bağlıdır. Bu koşullar;

Ses dalgaları dış kulağın işitme kanalından geçer, kulak zarına çarparak titreşir. Orta kulaktaki kemikçikler tarafından yükseltılarak iç kulağa iletilir.

İç kulağa gelen ses dalgaları buradaki tüy hücreleri tarafından alınır. Sinirler tarafından beyine taşınır.

Beyin bu sinyalleri analiz eder ve yorumlar. (Akçamete, 2009, s. 236.)

Ses: Herhangi bir nesnenin titreşime uğratılmasıyla elde edilen enerjidir.(Nolan ve Tucker, 1988, s. 14.)

Titreşimden oluşan ses enerjisi uygun iletken ortamda hareket eden dalgalar halinde yayılır. Yayılma, sesin kaynağından itibaren her yöne doğru olur. Buna ‘ ses dalgalarının küresel özelliği’ denir. Frekans hertz ile ölçülür (Hz). 1 hertz bir saniyedeki sesin titreşimi demektir. Bir bireyin konuşması için önemli olan frekansların oranı 250 Hz ile 4000 Hz arasındadır. (Özsoy, 1985, s. 46).

Sesin belirli bazı özellikleri vardır. Bunlar;

Şiddet; Cismi titreştiren güç sesin bir özelliğini belirler ve etkiler sesin bu özelliğine ‘şiddet’ denilmektedir. Yoğunluk ‘desibel’ birimiyle ölçülür (Db). İnsan kulağının işitebildiği en küçük ses birimidir. (Özsoy, 1985, s. 48.).

Tını: Tınnet, ton, nitelik sözlerinin eş anlamlı olarak kullanıldığı bu özellik aynı perde ve aynı şiddette olan seslerin birbirinden ayır edilmesini sağlar. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 49.)

Sesin kulağa ulaşması, ses esas kaynağından çıkınca iletken bir ortam gerekmektedir. Sesin kaynağı ile insan kulağı arasındaki uzaklık ses dalgasının gücü zayıflamadan ulaşabileceği kadar olmalıdır. İnsan kulağı 16 dan daha az 20.000 den daha fazla titreşimli sesleri algılayamamaktadır.” (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 50.)

- Sesin İşitme Geçit Yolunu Aşması

İnsanın işitmelik sınırları içinde olup kulağa gelen sesin dış kulak, orta kulak, iç kulak ve oradan işitme sinirleriyle beyindeki merkeze iletilmesi gerekir.

(a) Dış kulak: İnsan kulağının en fazla görülebilen ve en büyük kısmı dış kulaktır. Dış kulak, kulak kepçesi ve dış kulak yolundan oluşur. Dış kulağın işitmedeki en önemli görevi konuşmaları anlamada önemli frekanslar olan yüksek frekanslarda (2000-4000 Hz) gelen sesi kendiliğinden 10-20 Db yükseltmesidir. (Özsoy, 1985, s. 24.)

(b) Orta kulak: “ Dış kulak yolundan kulak zarı ile ayrılır. Küçük bir boşluk halindedir. Boğaz boşluğunu orta kulak boşluğuna birleştiren östaki tüpünü içerir. Orta kulakta bulunan sırasıyla çekiç, örs ve üzengi adı verilen üç kemikçik; kulak zarına gelen ses dalgalarını alarak birbirlerine iletmek suretiyle iç kulağa kadar taşır.

Kulak zarının gerisinde büyük bir oda olup üç zar, üç kemikçik ve bir açık kanalı vardır. Orta kulağın işitme olayındaki görevi dış kulak yoluyla gelen ses dalgalarını, kulak zarından alıp oval pencereye, iç kulağa iletmektedir”. (MEB, 2014, s. 4.)

(c) İç kulak: Salyangoz, yarım daire kanalları ve işitsel sinir uçlarından oluşur. İç kulağın görevi salt işitmeye ilişkin değildir. İçi sıvı dolu tüplerin bir kısmı belirli biçimde düzenlenmiştir ve denge olayını yönetir.

İşitme Merkezi; beynin iki yarı küresinde, şakak bölgesinin korteks tabakasında iki işitme merkezi vardır. Her iki kulaktan çıkan işitme sinirleri iki merkeze gider. Ses dalgaları beyine bir tür sinir atımı ya da sinir titreşimi olarak gelir. Bunlara anlam kazandırmak beynin görevidir. Beyin titreşimleri alıp, sınıflar, yorumlar ve bir anlam verir. Beynin her iki yarı küresindeki merkezde oluşan herhangi bir zedelenme işitmeyi etkiler. (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s.51.)

2.1.2. İşitme Kaybı

İşitme testi sonucunda belli bir bireyin aldığı sonuçlar, kabul edilen, normal işitme değerlerinden, belirli derecede farklı olduğunda işitme kaybı ortaya çıkmaktadır.(Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 52.)

2.1.3. İşitme Özü

İşitme duyarlılığının kişinin gelişim, uyum özellikle iletişimdeki görevleri yeterince yerine getiremeyişinden dolayı ortaya çıkan duruma ‘ İşitme Özü’ denir. İşitme rahatsızlığından dolayı özel eğitimi gerektiren kişiler ise işitme engellilerdir.

Bu tanımda geçen işitme duyarlılığıyla, gerekli düzeltmelerden sonra insan kulağının işitme sınırları içinde (16-20.000 Hz ve 0.110 Db) olan sesli uyarınları alıp anında tepkide bulunabilme kastedilmektedir.

Tanımda geçen iletişim ile sözlü iletişim sembollerinin alınıp algılanması ve algılanan uyarana uygun tepkilerin sözlü iletişim sembolleriyle mesaj halinde cevap verebilmesi kastedilmektedir. (Özsoy ve Diğerleri; 2002, s. 53.)

2.1.4. İşitmenin Sınıflandırılması

“İşitme güçlüğünün pek çok tanımı ve sınıflandırma sistemi vardır. En fazla karşılaşılan genel ayırım sağır ve ağır işiten ile işitme engeli arasındadır. Bu iki sınıflandırma dışında farklı uzmanlarca farklı şekillerde tanımlanırlar. Uzmanlar işitme kayıplarının, işitme kaybının derecesine, işitme kaybının olduğu yaşa, kaybın tipine bağlı olarak tanımlandığını ifade ederler” (Akçamete; 2009, s. 238.).

Tablo 1. İşitme engeli dereceleri ve özelliklerini gösterir tablo.

İşitme Kaybının Düzeyi	Tanım	Sesleri İşitme Durumu
-10-15 dB	Normal işitme	İşitmede problem yoktur.
15-25dB	Minimal (Çok hafif derecede işitme kaybı)	Ünlü sesleri açık bir şekilde duyabilir. Duyulabilirliği az ünsüz sesleri kaçırabilir.
24-40 dB	Hafif (Hafif derecede işitme kaybı)	Konuşma seslerinin bazılarını duyabilme güçlüğü vardır. Fısıltı ile konuşmaları duyamaz.
40 - 65dB	Orta derecede işitme kaybı	Karşılıklı konuşmaları anlamakta güçlük çeker.
65- 95 dB	İleri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamaz sadece çevredeki şiddetli sesleri duyabilir.
95 dB ve Üzeri	Çok ileri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamaz. Çok yüksek şiddetteki sesleri duyabilir.

Kaynak: Kirk, Gallagher ve Anastasiow; (2000), s. 240.

2.1.5. İşitme Engelinin Nedenleri

“Ülkemizde işitme engelliler ile ilgili en geniş araştırma Başbakanlık Özürlüler İdaresi Enstitüsü tarafından 2002 yılında yapılmıştır. Türkiye genelinde işitme engelli insi dansı % 0,37 olarak bulunmuş olup bu oran kırsal kesimde % 0.45’ e kadar çıkmaktadır. İşitme engellilerin en sık olduğu bölge ise % 0.45 ile Karadeniz bölgesidir. Bu çalışmaya göre ülkemizde kayıtlı 0-19 yaş arası 63.173 işitme kaybı olan çocuk vardır. En iyi şartlarda bu çocukların ancak % 20,8 i işitme cihazı kullandığı tahmin edilmektedir. Aynı çalışma verilerine göre her yıl yaklaşık 2600 – 3900 bebek işitme engelli olarak doğmakta ve hayatın ilk on yılında 250-500 çocuk daha bu sayıya eklenmektedir” (Başbakanlık Özürlüler İdaresi Enstitüsü Araştırma, 2002, s.175.).

İşitme kaybının üçte birinin genetik, üçte birinin çevresel ya da kazanılmış nedenlerden oluştuğunu, üçte birinin nedeninin ise bilinmediğini belirtmektedirler. (Kirk, Gallagher ve Anastasiow; 2000, s. 242.)

“ İşitme özrü doğuştan olabileceği gibi sonradan geçirilen hastalıklar, kazalar ve yaşlanma nedeniyle de gelişebilir. İşitme engeli vakalarının % 95 inin doğum öncesinde, doğumda veya çocuk dili kazanmadan önce, % 5 inin ise çocuk dili kazandıktan sonra oluştuğu bilinmektedir” (Kirk, Gallagher ve Anastasiow; 2000, s. 242.).

“ İşitme özrü yaşamın üç döneminde ortaya çıkabilir. Bu dönemler;

(a) Doğum Öncesi Nedenler:

Annenin hamileliği sırasında bebek ve annenin sağlığını etkileyen durumlarla ilişkilidir.

- Annenin hamilelik sırasında işitme sistemine zarar veren ilaçlar kullanması
- Hamilelik döneminde annenin geçirdiği enfeksiyon veya hastalıklar
- Annenin böbrek hastalığı, şeker hastalığı, kansızlık gibi sistematik hastalıkları
- Hamilelik sırasında geçirilen kazalar, çarpma ve yaralanmalar
- Hamilelik döneminde annenin röntgen çektirmesi
- Anne ve babanın kan uyumsuzluğu
- Genetik faktörler

(b) Doğum Anı Nedenler:

Doğum gerçekleşirken meydana gelen ve bebeğin sağlığını etkileyen durumlarla ilişkilidir.

- Doğum sırasında meydana gelen komplikasyonlar,
- Düşük doğum ağırlığı, (Kilonun 1.500 gr.dan az olması)
- Erken doğum ve 5 günden fazla yeni doğan bakım ünitesinde kalma,
- Bebeğe kan değişimini gerektiren sarılık,
- Doğum sırasında baş, boyun ve kulakta görülen zedelenmeler,
- Bebeğin doğum sırasında oksijensiz kalması,
- Bebeğin doğum sırasında kafa travması geçirmesi,

(c) Doğum Sonrası Nedenler:

Doğumdan sonra bebekte meydana gelen ve bebeğin sağlığını etkileyen durumlarla ilişkilidir.

- Orta ve iç kulak yapılarında zedelenme,
- Çocukluk hastalıkları,
- 3 aydan fazla süren kronik orta kulak iltihabı,
- İşitme kaybına neden olan ilaçların kullanılması,
- Çocukluk yaralanmaları ” (MEB; İşitme Engelliler Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Modülleri; 2014, s. 12.)

2.1.6. İşitme Engelli Bireylerin Özellikleri

İşitme engelli birey, doğumdan başlayarak pek çok bilgiyi, işitmesini kullanarak öğrenir. Böylece işitme duyusu ile sürekli olarak çevresindeki diğer bireylerin konuşmalarını duymakta, bu sesler ile o anda oluşan olaylar arasında bağlantı kurmakta ve bu seslere anlam vermektedir.

“ İşitme engelli çocukların özellikleri genel yetenek, motivasyon, öğrenmeye yönelik tutumları, işitmeyi kullanabilme, evde veya okulda işaret dilini kullanabilme düzeyi, diğer engellilik durumuna sahip olup olmaması, anadilini okulda kullanabilme durumu, işitme kaybının ne zaman ve ne kadar erken tanıldığı, eğitime ne zaman başladığı yani özel eğitim hizmetlerinden ne zaman ve hangi yaşta faydalandığına göre birey işitme kaybından etkilenebilir” (Akçamete ve Kargın, 1999, s. 249.).

İşitme Engelli çocuklar da diğer çocuklar gibi okulda ve evde öğrenmeye sürekli motive edilmesi gerekir. Okulda, hangi dilde eğitim yapılırsa o dilin evde konuşulması gerekir. Örneğin, bazı mahalli dili konuşan ailelerin, çocuğun okulda kullandığı dili evde kullanmaları gerekir. Ülkemizde bazı çocukların okul eğitiminden büyük başarı sağlayamaması evde ve okulda Türkçe Dilinin en iyi şekilde kullanılmaması ve buna özen gösterilmemesi olarak yorumlanmaktadır. Ancak rehberlik hizmetleri ile bu alanda yetişmiş işitme engellilerin öğretmenleri ve rehber öğretmenlerinin iş birliği yaparak ortak bir programla bu konuda ailelerin eğitilmesi şarttır. (Sarı; 2010, s. 55.)

2.1.7. İşitme Engelinin Birey Üzerindeki Etkisi

“ İşitme Engeli, doğrudan engeli olan bireyi ve ailesini etkiler, bu etki giderek toplumsal bir özelliğe bürünür.

. Bireysel Etki

İşitme Özü, işitme özünün derecesi, oluş biçimi bireyin diğer özellikleri yaşadığı çevrenin tutum ve olanaklarına bağlı olarak değişik derecelerde bireyi etkiler. İşitme engeli, ilk bakışta bireyin dil ve konuşma gelişimini ve dolayısıyla onun iletişim yeteneğini sınırlar gibi görünmektedir.

Oysa işitmesi sürekli olarak engelli olan çocuk, engelinin niteliği gereği tüm gelişim ve uyumunu aksatacak bir engelle karşı karşıyadır. Çocuğun zihin ve iletişim gelişimi, okul başarısı, genel uyumu bir iş edinmesi hep engelden olumsuz yönde etkilenir. İletişim diye adlandırılan anlama, konuşma, okuma, yazma gibi eğitimde ve günlük yaşamda çok önemli olan görevlerin hepsi işitme engelinden etkilenir. (Özsoy, 1985, s. 61.)

. Toplumsal Etki

İşitme özürlü oldukça yaygın görülen, her yaştaki kişinin başına gelebilir bir özürlü olduğundan toplum için bir sorun olmaktadır. Genel nüfus içinde işitme özürlülerin oranı % 0,6 dır. 7-18 yaş arasında yaklaşık 100.000 kadar işitme özürlü çocuk bulunabileceği ortaya çıkar. Bunları birey olarak düşünmek yanlıştır, bunlar aileleri ile birlikte hiçte küçümsenmeyecek bir çoğunluktadır” (Özsoy ve Diğerleri; 2002, s. 62.).

2.1.8. İşitme Engellilerin Eğitimleri

“ İşitme Engellilerin eğitimine ilişkin çalışmalar oldukça eskiye dayanmaktadır. Bu çalışmalar sonucu eğitim öğretimlerinde kurum, yöntem ve araçlar yönünden değişme ve gelişmeler olmuştur. Eğitim daha önceleri bireysel olarak yapılırken sonraları toplu olarak verilmeye başlanmıştır.

1755 yılında ilk İşitme Engelliler Okulu Fransa’da Abbe de L’ Eppee tarafından açılmıştır. Okul, önceleri zengin çocukları için eğitim vermekte iken zamanla herkes için eğitim vermeye dönüştürülmüştür. Türkiye’de işitme engelliler eğitimi, İstanbul’da 1889 yılında Ticaret Mektebi içinde başlatılmıştır.

1912 yılında Ticaret Mektebinde eğitim gören öğrenciler Darülacezeye aktarılmış, 1926 yılında bu öğrenciler İzmir’e gönderilmiş ve eğitimi böylece son bulmuştur. İkinci işitme engelliler okulu 1923 yılında İzmir de açılmıştır.

Bu okul 1924-1925 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlanmıştır. Üçüncü olarak açılan işitme engelliler okulu ise 1944 yılında İstanbul da bir dernek tarafından faaliyete geçirilen İstanbul Özel Sağır Dilsiz ve Körler Okulu görülmektedir.

İzmir’deki İşitme Engelliler Okulu 1951, İstanbul’daki İşitme Engelliler Okulu ise 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca devir alınmıştır. Böylece 1951 yılından bu tarihe kadar işitme engelliler eğitimi Milli Eğitim Bakanlığınca sürdürülmektedir” (Özsoy ve Diğerleri, 2002, s. 65.).

“ Türkiye’de 1979 yılında Anadolu Üniversitesi içinde kurulmuş olan İşitme Engelli Çocuklar Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde (İÇEM) okul öncesi düzeyinde başlatılan çalışmalar her yıl bir üst sınıf geliştirilerek sürdürülmüştür. İlkokul eğitimine 1981’de, ortaokul eğitimine 1986’da, lise eğitimine 1989’da, yüksek okul düzeyinde eğitim çalışmalarına ise 1993 yılında başlanılmıştır” (Akçamete; 2009, s. 260.).

2.1.9. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Veren İşitme Engelli Okulları

“ Türkiye ve diğer ülkelerde işitme engelli öğrencilere yönelik sık görülen eğitim uygulamalarını, yatılı okul, gündüzlü okul, özel sınıf, yardımcı derslik, rehabilitasyon merkezi, işitme ve konuşma merkezi olarak sıralayabiliriz.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre dünyada 600 milyon işitme engelli birey olduğu ve Türkiye’de her yıl dünyaya gelen 1 milyon 300 bin bebeğin 2 bininin işitme kaybı ile doğduğu tespit edilmiştir.

Ülkemizde 0-19 yaşları arasında yaklaşık 63.173 işitme kayıplı çocuk bulunduğu bunların yaklaşık 47.000’inin işitme kaybının iki taraflı, orta, ileri veya çok ileri kayıplı olduğu tahmin edilmektedir. Bu çocukların eğitimi için ülkemizde 53 (elli üç) işitme engelli ilkokulu, 14 (on dört) ortaöğretim (lise) ve 4 (dört) anaokulu bulunmaktadır.

Yapılan araştırmaya göre ülkemizdeki işitme kayıplıların sadece % 20 si işitme cihazı kullanmaktadır. Türkiye’de işitme engelli bireylerden sadece % 15 i okula gitmekte olup işitme engelli bireylerin eğitimi, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini kapsamaktadır” (Meb; İşitme Engelliler Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Modülleri; 2014).

2.1.9.1. İşitme Engellilerde Okul Öncesi Eğitim

“ İşitme engelli çocukların ilköğretimdeki güçlükleri, öğrenme problemlerinden çok iletişim becerilerinin yetersizliğinden kaynaklanır. Bu yüzden erken eğitim ve okul öncesi eğitim çocuğun ilköğretimdeki başarısı için daha fazla gereklidir.” (Akçamete; 2009, s. 260.)

“ İşitme engelli öğrencilerin etkili iletişimi için erken eğitimin önemi konusunda öğretmenler ve uzmanlar görüş birliği içindedirler” (Kirk ve diğerleri, 2000, s. 65.). Çünkü dil gelişimi, işitme engelli çocuklar için en önemli sorundur ve erken çocukluk dönemi de dil gelişimi için çok kritik bir dönemdir.

MEB’ e bağlı işitme engelli anaokulları isim listesi Tablo-2 olarak EK-1 de gösterilmiştir.

2.1.9.2. İşitme Engellilerde İlkokul Eğitimi

İlkokul eğitimi 4 yıllık süreyi kapsayan birinci kademededen oluşmaktadır. Ülkemiz de MEB’e bağlı 53 adet İşitme Engelliler İlkokulu bulunmakta olup bunlar gündüzlü ve yatılı olarak eğitim vermektedir.

MEB’e bağlı işitme engelli ilkokul isim listesi Tablo-3 olarak EK-2 de gösterilmiştir.

2.1.9.3. İşitme Engellilerde Ortaokul Eğitimi

Ortaokul eğitimi 4 yıllık süreyi kapsayan ikinci kademededen oluşmaktadır. Ülkemiz de MEB’e bağlı 53 adet işitme engelliler ortaokulu bulunmakta olup bunlar gündüzlü ve yatılı olarak eğitim vermektedir.

MEB’e bağlı işitme engelli ortaokullar isim listesi Tablo-4 olarak EK-3 de gösterilmiştir.

2.1.9.4. İşitme Engellilerde Ortaöğretim (Lise) Eğitimi

İşitme Engelliler İlköğretim okullarından ve özel sınıf kaynaştırma programından mezun olan öğrencilerden durumu uygun olanlar işitme engelliler çok programlı liselerine yerleştirilir. Bu okullarda öğrencilere akademik eğitimin yanı sıra meslek eğitimi de verilir.

MEB’e bağlı işitme engelli ortaöğretim isim listesi Tablo-5 olarak EK-4 te gösterilmiştir.

2.2. İşitme Engellilerde Özel Eğitim Yöntemleri

İşitme engelli bireylerin, iletişimini geliştirmeye ve konuşma dili kazandırmaya yönelik birçok yöntem vardır. Özürlerine bağlı olarak görülen ayrıcalıkları daha çok iletişim kolaylıklarındaki kayıplarıdır.

Bu bakımdan işitme özürülülerin eğitimlerinde iletişim becerileri kazandırmak ön plana çıkmaktadır. Bunu sağlayabilmek için kullanılan yöntemler 4 kümede toplanmaktadır. (Akçamete, 2009, s. 253.)

2.2.1. İşitme Engellilerin Eğitiminde Sözel (Oral) İletişim Yöntemi

“Sözel-ışitsel yöntem, konuşma ve iletişim becerilerinin geliştirilmesini, ses yükselticilerle işitme kalıntısının ve konuşma okumasının kullanılmasını içerir. Uygun işitme cihazlarının kullanımı ve işitme eğitimi önemlidir. Bu yöntemde aynı zamanda konuşma okumasının geliştirilmesine önem verilir” (Meyen, 1996, s. 253).

Bu yöntemin dayandığı temel ilke, işitme engelli kişinin işitenlerin dünyasında yaşamını sürdürebilmesi için, en yaygın iletişim biçimi olan sözel dili öğrenmesi gerektiğidir. Bu yöntem ışitsel eğitim ve dudaktan okumayı içermektedir. (Akçamete; 2009, s. 253.)

. İşitsel Eğitim:

“ İşitme cihazı kullanan kişilerin dinleme becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Çocuklarda var olan işitme kalıntılarından yararlanarak, işitme kaybına uygun cihazların kullanılmasıyla, doğal ve etkileşimli ortamlarda konuşma ve dil gelişimini sağlamayı amaçlamaktadır. İşitsel eğitim, çocuğun sesleri dinlemesini ve farklı sesler arasından ayırt etmesini temel alan işitme eğitimini içerir” (Kirk ve diğerleri, 2000, s.254).

. Dudaktan Okuma:

“ Dudaktan, sözel iletişim sırasında işitme engelli bireyi, konuşmacının dudak, yüz ve mimiklerine bakarak konuşulanı anlayabilir hale getirmek için yapılan etkinliklerdir. Dudak okuma sırasında görme duyusu ile birlikte işitme duyusundan da yararlanır.

Dudak okuma sürecinde en az iki kişi bulunur. Bunlardan biri konuşan diğeri ise dinleyendir. Konuşan (kaynak), iletilen (mesaj), dudaktan okuyan (alıcı) ve ortam faktörleri, dudaktan okuma sürecinin gerçekleşebilmesinde etkin değişkenlerdir. Bu yöntemde bazı seslerin dudaktan görülebilirlikleri benzer olduğu ve karıştırılabildikleri için %30 - %40 arasında algılama kaybı söz konusudur. Örneğin, p, m, b gibi seslerin görülebilirliği daha yüksek iken h, k, g seslerinin görülebilirliği düşüktür.” (Sanders, 1971, s. 255.)

2.2.2. İşitme Engellilerin Eğitiminde İşaret (Manüel) Yöntemi

Bu yöntemde iki teknik kullanılır. Bunlardan birisi işaret dili diğeri ise parmak alfabesidir.

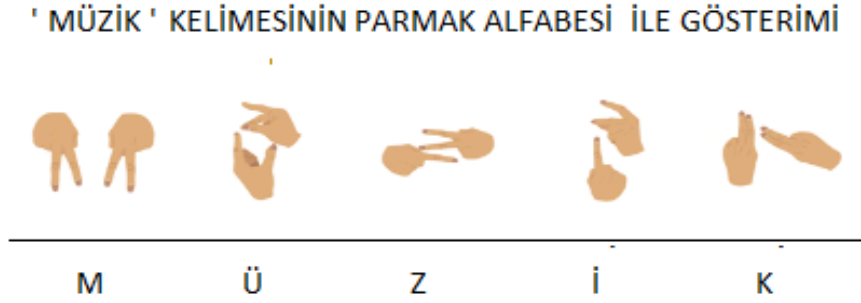
. İşaret Dili

Duygu ve düşünceler, nesnelere, belli bir dilin harfleri veya konuşma sesleri, beden hareketlerinden oluşturulan ve görsel olarak algılanan işaretlere benzetilmeye çalışılarak iletişim sağlanır. Özellikle çok ileri derecede işitme kaybı olanlar tarafından kullanılan bir iletişim şeklidir. İşaret dilinin Türkiye de kullanımı uzun yıllar önerilmedi ancak işitme engelliler veya işaret dilini bilen bireyler kendi aralarında bu dili kullanmaktaydılar.

“ Türk İşaret Dili kabulünün Osmanlı İmparatorluğuna kadar uzandığı ve günümüzde kullanılan Türk İşaret Dilinin bazı işaretlerinin Osmanlı İmparatorluğu döneminde kullanılan yazılı alfabeden alındığı belirtilmektedir. Günümüzde 1250 kadar kavramın işaretinin olduğu belirtilmektedir. Ancak bir işitme engellinin en fazla 750 kadar işaret bildiği vurgulanmaktadır ve 29 alfabe harflerinin parmakla gösterimi vardır. Ancak Türkçedeki eklenen heceleri işaret dilinde yer almamaktadır.” (Sarı; 2010; s, 147)

Parmak Alfabeti; Belirli bir dilin harflerini parmaklarla görülür hale getirmeye dayanır. Her ses birimi için ayrı bir işaret kullanılmaktadır.

Örnek:

Kaynak: www.TDK.gov.tr

Şekil 1. Müzik kelimesinin parmak alfabeti ile gösterimi

2.2.3. İşitme Engellilerin Eğitiminde Total İletişim Yöntemi

“ Total iletişim yöntemi, parmak heceleme, işaret dili, konuşma okuması, konuşma ve işitsel ses yükselticilerin birlikte kullanıldığı bir yöntem olduğu için birleştirilmiş yöntem (combined method) ve simultane yöntem olarak da bilinmektedir. (Kirg ve Diğerleri, 2000, s . 253.)

İşitme engelli bireylerin kendi aralarında ve diğer insanlarla en etkili iletişimi kurabilmelerinde işitsel, sözel, işaret yöntemi gibi toplumda geçerli tüm iletişim biçimlerinin birleşiminden yararlanmasını amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntemin temelini, yöntemin bir araç olduğu ve aracın amaçlarla uyum içerisinde olması gerektiği düşüncesi oluşturmaktadır.

2.2.4. İşitme Engellilerin Eğitiminde İki - Dil Yöntemi

“Yöntemin çıkış noktalarından birisi; İşitme kaybından kaynaklı işitme engellilerin engelli olmadıkları, kendilerine ait ayrı dilleri ve kimlikleri olan bir alt grup oldukları diğer çıkış noktası ise; işaret dilinin işitme engelli bireyin iletişim ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir anadili olduğu ve işitme engelliler tarafından tercih edildiği savunulmaktadır.” (MEB, 2014, s. 7.)

2.3. Müziğin Çocuk Yaşamındaki Yeri ve Önemi

“ Çocuklar doğdukları andan itibaren her türlü etkiye açıktır. Evdeki alışkanlıkları, aile bireyleri arasındaki fiziksel, sembolik ve sözel etkileşim, basit çocuk şarkıları, izledikleri televizyon programları çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimini etkileyen etmenlerdir. (İzgü, 1993, s. 15.)

Küçük yaşlarda bütün çocuklar müziksel etkinlik deneyimleri geçirirler. Sallanırlar, ninni dinlerler, kaşıklarını masanın üstüne vururken ses ve ritim oluştururlar. Bu ilk yaşlarda kazanılan deneyimler daha ilerde bildiğimiz müziği üretme ve anlama yaşına gelindiğinde önem kazanır. Bir çocuğun ilk resimleri onun dokunma, duygusal ve görsel deneyimlerine dayanak olup aynı zamanda nesne ve renklerle olan deneyimlerine de dayalıdır. Aynı şekilde müzikte ses ve ritimden aldığı ilk zevkin zenginliğine bağlıdır.

Müzik eğitimi, kişiye müziğin disiplinini öğretmektedir ve kişiye yapabileceğinin en iyisini yapmaya yöneltilmektedir.

Çocukta sorumluluk bilincinin gelişmesi en doğal ve kolay yoldan müzikle verilebilir. Çünkü disiplinin kendisi müziğin içindedir. Müzik sevgisini kazanan çocuk kendiliğinden kurallara uyarak müzik sevgisiyle birlikte disiplinini benimser.

Müzik çalışmaları çocuğun gücünü geliştirir. Ancak sistematik bir müzik eğitimi, çocuk büyüdükçe ortaya çıkan engellerin duygusal etkilerini hafifletebilir.

Günlük melodik ve ritmik alıştırmalar, özellikle karteksteki sinir merkezlerini ve merkezi sinir sistemini etkilemektedir. Çocuktaki tepkilerin olumluluğu, günlük etkinliklerin koordineliği bu etkiye bağlanmaktadır.

Eğlenceli bir etkinlik olmasının yanı sıra müzikal etkinlik çocuğun gelişimini birçok yönlerde etkileyebilir;

- İletişimi teşvik eder, sağlar,
- En ciddi ve çok özürülü çocuklar için bile “başarı” getiren etkinliktir,
- Dili öğrenme ve geliştirmede yardımcı olur,
- Eğlenceli ve zevkli grup çalışmaları sunar, birlikte çalışmayı teşvik eder,
- Çocukların anlayacağı estetik mirasın bir parçasıdır,
- Ritim ve ses yoluyla rahatlama sağlar,
- Sese karşı ilgiyi geliştirir
- Diğer gelişim alanları ile bağdaştırılarak eğitim verme olanağı sağlar
- Ses ve ritim aracılığı ile kavramların daha hızlı kavranılmasını sağlar

Çocukların söyledikleri şarkılar üzerinde yapılan analizler sonucunda dili kazanma aşaması içinde olan çocukların, şarkıda ritim ve ses tonundan çok, sözcük öğrenmekte başarılı oldukları görülmüştür. Bu kolay öğrenim, sözcüklerin taşıdıkları anlamdan çok, sözcüklerin izlenimlerinin ve şarkı içindeki vurgulamalarından dolaydır.

Araştırma sonuçları, sözlü müzik, şiir ve kafiyeleri, tekerlemeleri, sözsüz müziklerden daha çok dikkatle dinlediklerini göstermektedir. Bazı ritim çeşitleri çocukların özellikle dikkatini çekebilir. Ancak ritim çeşitleri ses ve sözcük birleşimi içinde verilirse dili kazanma aşamasındaki çocuğun dikkatini çekmek mümkündür.

Ses zayıfsa çocuk çalınan ritime karşı ilgi duymayabilir. Böylece sözcük, çocuğun müzik deneyiminde önemli bir faktördür. Müziğin çocuk gelişimine etkileri dört açıdan incelenebilir.” (İzgü, 1993, s.17.)

- Zihinsel Gelişim ve Müzik
- Dil Gelişimi ve Müzik
- Duygusal ve Sosyal Gelişim
- Bedensel ve Psiko-Motor Gelişim

2.3.1. Zihinsel Gelişim ve Müzik

İşitme özürlü çocukların, normal çocuklardan pek fazla farklı olmayan zihinsel gelişimleri ile müzik arasında önemli bağlar bulunmaktadır. Çocuğun doğuştan yetişkinlik devresine kadar kazandığı zihinsel gelişimi aynı fiziki büyüme doğrultusunda bir yükseliş kaydeder. Büyüme başlangıçta süratlidir, buluş çağından sonra yavaşlar. Çok zeki ve parlak çocuklarda vasat olanlara göre bu duraklama ve yavaşlama daha belirgindir” (Baysal, Nilgün 1983, s. 21).

Müziğin zihinsel gelişimine katkısını vurgulamak adına yapılan araştırmalara göre özellikle klasik müzik uzaysal-zamansal becerilerin gelişmesini sağlıyor. Matematiksel düşüncüyü güçlendiriyor, öğrenmeyi hızlandırıyor ve bir objeyi farklı perspektiflerden tasavvur edebilme gücünü artırıyor.

2.3.2. Dil Gelişimi ve Müzik

Birey doğuştan dil ve konuşma yeteneğiyle doğar. Önce çevresindeki sesleri dinler, bunları anlamaya ve benzerini çıkarmaya çalışır. Ardından kendisini anlatmak ve çevresini anlamak için sözcükleri kullanarak cümleler kurar. Sesler, çocuğun dış dünya ile ilk iletişim aracıdır.

“Çocukta dil gelişimi okul öncesi dönemde gerçekleşir. Bu gelişimi destekleyen en güzel araç, şarkılar ve tekerlemelerdir. Sözleri, dili ve duyguları geliştirici olan, ezgileri uygun ses aralığında yazılmış, söz - müzik cümleleri uyumlu, doğru cümleler, doğru vurgulamalarla söylenen şarkılar ve tekerlemeleri, 6. yaştan sonra örgün eğitimde ‘yazma’ öğrenimi izler. Burada öğretmenin diksiyonu v.b. çok önemlidir”. (Seyrek & Sun, 1991)

Yapılan bir araştırmada, Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümüne bağlı uygulama anaokulunda; çocuklardan birisi çiçeğe konan arıyı görünce ‘Arı bal yapacak ‘ ifadesini müzikal olarak söylemiş ve defalarca tekrar etmiştir.” (Baysal, Nilgün, 1983, s. 21)

2.3.2.1 İşitme Engelli Çocukların Dil Eğitimlerinde Müziğin Yeri

“ Dil gelişimi alanında eğitim çalışmaları, müzikteki öğelerin (ritim, ses düzeni vb) konuşma dilini öğrenmeye yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Zihinsel olarak normal olan çocuklara uygulanan eğitimde olduğu gibi işitme özürlü çocuklara da müzikle bağdaştırılan dil eğitimi çalışmaları uygulanabilmektedir. Çünkü genel gelişim grafiğinde ses iniş – çıkışları öncelikle kullanılmaktadır” (İzgü, 1993, s.19.)

Konuşmaya başlamadan önceki anlamsız sesler çıkarma düzeyi uzasa bile ebeveynler ve öğretmenler çocuğu destekleyebilirler. Anaokulu ritimleri, tempolu sesler, mırıldanarak şarkı söylemek çocuğun müzik programının bir kısmı olabilir ve çocuğun dil gelişimine katkıda bulunabilir.

Dil gelişimini hızlandırmanın bir yolu da çocuğun dinlemesine yardımcı olmaktır. Öğretmen çocuğa ses açısından zengin durumların yanı sıra basit, kolayca anlaşılır sesler dinlemesini de sağlayabilir. ” (İzgü, 1993, s. 19.)

. Sözcüklerin Müziğe Yerleştirilmesi

“ Şarkı ve konuşma birbiriyle çok yakından ilgilidir. İşitme engellilerle birlikte pek çok engelli çocuğun aynı zamanda konuşma problemi vardır. Şarkı söylemek bu çocukların konuşmalarını başlatabilir. Çünkü bu çocuklar konuşmadıkları pek çok sözcüğü mırıldanmaya hazırdır.

Amerika’da konuşma terapistleri eğitimde, sözcükleri müziğe yerleştirerek müzikal ifadeyi kullanmaktadırlar. Konuşma sözcükleri ile müzikal ifadedeki sözcükler arasında ilişki vardır. Bu ilişki, cümlecikteki belirli sözcüklerde ve sözcüklerin belirli hecelerindeki vurgu ve ses iniş çıkışlarıdır. Konuşmada bunlar dilin kullanımı sırasında kendiliğinden olur. Müzikal konuşmada ise, ses perdesine ait iniş ve çıkışlar sözcüklere melodi yolu ile vurgulama ise ritmik aksanla verilmektedir”. (Baysal, Nilgün, 1983, s. 21.)

Vurgu: “ Bir konuşma cümleciği ya da bir şiirin bir satırı müziğe uyarlandığında çocuk için anlamlı olan, verilmek istenen sözcükler vurgulanmalıdır. İkinci derecede önemli olan sözcüklere ya da aksanı olmayan sözcüklere daha az vurgu vermek gerekmektedir.

Konuşmada sözcüğün, anlamına göre ses tonu alçaltılıp yükseltilebilir. Müzikal ifade de ise anlamlı hece ya da sözcükler daha yüksek tonda söylenmelidir. Konuşmanın içeriği, genellikle sözcüklerin ve cümleciklerin ses iniş-çıkışlarını değiştirir. Örneğin, bir soru sorulduğunda ses tonu belli yerlerde yükselir, bu müziğe uyarlandığında da gerekli yerlerde ses perdesi yükseltilmelidir.

Ritim: Okul öncesi çağı çocuklarına en uygun ritim ölçüsü dörtlük ve sekizliktir. Çocuklar bu ritimleri öğrendikten sonra hiç uyarı olmadan, bunu hareketler ve çeşitli yollarla uygulayabilirler.

Dörtlük ve sekizlik ritim kalıpları çocuğa iki yöntemle öğretilmektedir. Birinci yöntem, motor yaklaşım yolu ile yürüyüş ve koşma hareketleri kullanılarak bu şekillere isimler verilir. Notaları ses karşılığı tanıtılır, yürü, koş gibi sözel yönergeler verilerek dörtlük, sekizlik notalar motor etkinlikler ile simgelenmiş olur.

İkinci yöntem ünlü müzik kompozitörü Kodaly'nin uyguladığı ritmik yöntemdir. Burada dörtlük ve sekizlik notaların anlam taşımayan sözel karşılıkları vardır. Ta, ti-ti gibi. Görülüyor ki dörtlük notaya uygun olan sözcük tek heceli bir sözcükten, sekizlik notaya uygun olan sözcük ise çift heceli sözcükten meydana gelmektedir. Bu ses sembollerinin temeli çocuk belleğine yerleştirildikten sonra, çocuklar müzik ve sembollerle ritmi uygulayabilirler.

Ritim eğitiminde öğretmen eğitim süresince el çırpma, vurma gibi hareketlerle çocuğa model olur. Görerek, işiterek, sembollerle ve motor etkinliklerle ifade ederek dörtlük ve sekizlik ritim örüntüleri öğrenilir.” (Baysal, Nilgün 1983, s.21.)

Ses: “ Okul Öncesi çağıdaki çocuklar oyunlarında kendi yapıtları olan birtakım müzikleri kullanırlar. Bunlar ülkemizde tekerleme, saymaca ve ninni olarak adlandırılmaktadır.

Toplumların sosyal kültürel ve ekonomik yapılarındaki gelişim ve değişimlerine göre değişip gelişirler. Çocukların kullandıkları bu müzikler incelendiği zaman iki önemli nokta göze çarpmaktadır.

Birincisi bu yapıtların dört beş ses içinde döndüğü, ikincisi de yakın aralıklardan oluşturulmuş olduğudur. Buna göre çocukların kendi yapıtları olan müzikler ele alınmalıdır.

Çocukların kendi yaratıları olan tekerleme ve saymacalar incelendiğinde, bu ezgilerin sol ve etrafındaki seslerden oluştuğu görülür. Bu ezgiler (Re-mi-fa-sol ve la) seslerini içermektedir. Okul öncesi çağı çocuklarının müzik eğitiminde de bu sesler kullanılmalıdır.” (Baysal, Nilgün, 1983, s.21.)

2.3.3. Çocuğun Duygusal ve Sosyal Gelişiminde Müziğin Etkisi

Bu etkilemenin olumlu olabilmesi için, bütün çocukların aynı tür müzik etkinliğinde bulunması istenmemelidir. Bu bakımdan çocukların ilgi düzeylerine uygun müzik türleri belirlenmeli çocuğun, en çok ilgi duyduğu alanla daha çok uğraşmasına olanak sağlanmalıdır. Ancak bu yapıldığı ölçüde müziğin çocuk ta duygusal ve sosyal gelişimine olumlu etkisi sağlanabilir.” (İzgu, 1993, s. 22.)

Bu etkiler şöylece sıralanabilir.

(a) Toplu Şarkı Söylemenin Etkileri

“Çocuk; müzik dinlerken, susmayı, dikkatini müzik dinlemede yoğunlaştırmayı, arkadaşlarının sessizce müzik dinlemesine saygı göstermeyi öğrenir. Kulağı, doğru ve güzel seslere alışır, tartım duygusu gelişir, estetik yönden eğitilir ve müzik dinleme alışkanlığı kazanır. Dinletilen müzik, belirli bir öykü, olayı ya da duyguyu anlatan konulu bir müzikse, çocuğa bunun anlatılması yerinde olur. Çocuk, konusu anlatılan müziği dinlerken, konu ile müzik arasında ilişki kurmaya çalışır ve müziği daha dikkatle dinler. Dinlemekte olduğu müzik, konunun hangi parçasını anlatmaktadır bunu bulmaya çalışır. Bu yolla düş gücü, zekâsı ve belleği gelişir, beğeni düzeyi yükselir. Ayrıca; ruhsal yönden de gelişim sağlamış, zenginleşmiş olur.

Çocuk toplulukla şarkı söylerken sesini kullanmayı, denetlemeyi kavrar. Sesinin, arkadaşlarından çok ya da az çıkmamasına özen gösterir. Ritimsel olarak hızlı ya da yavaş söylemeyi, arkadaşlarıyla uyum içinde olmayı benimser. Böylece, bir şeyleri başarma duygusu ile toplumla uyum içinde olmanın gerekliliğini kavrar. Birlikte iş yapmanın gerektirdiği disiplin alışkanlığını kazanır. (İzgü, 1993, s. 21.)

(b) Müzik Aleti Çalmanın Etkileri

“ Çocuk çalgısını çalarken fazla enerjisini olumlu yönde harcar, sesleri ve tartımları kendi uygulamasıyla daha yakından tanır, birbirinden ayırmayı öğrenir. Bunlar arasındaki farkları kavrar, tartım duygusu ve sesleri tanıma yeteneği gelişir. Çalgı çalma becerisi kazanır ve yeteneği oranında bu becerisini geliştirir. Kendi başına iş yapmanın tadına varır. Bu yolla kişisel doyum sağlar, duygusal yönden gelişir.

Çalgı çalma eylemi, toplu çalışma biçiminde olursa toplu şarkı söylemede olduğu gibi, başka yararları yanında çocuğun sosyal gelişimini olumlu yönde etkileyen yararlar da sağlar” (Baysal, Nilgün 1983, s. 32.).

2.3.4. Çocuğun Bedensel ve Psiko - Motor Gelişiminde Müziğin Etkisi

“ Çocuk, şarkı söylerken, her zamankinden değişik biçimde nefes alır. Bu nefes alıp vermeler, şarkının cümlelerine göre düzenli biçimde olur. Böylece çocuğun akciğerleri gelişir ve çocuk nefes alıp vermeyi denetleme becerisi kazanır.

Bir çalgı çalmak, çalgı ya da aracın özelliklerine göre çocukta büyük ve küçük kasların gelişimine yardımcı olur. Gerek çalgı çalmaya çalışması ve gerekse çeşitli devinimler yapması, dans etmeye özenmesi; çocuğun bedensel ve Psiko - motor gelişimine yardımcı olur. Bu uygulamaların grup içinde devam etmesi gelişimi hem hızlandırır hem de iletişim becerilerine yeni bir pencere açar.

Müzik çalışmalarıyla sağlanan ortamda çocuğun kendine güveni artar. Şarkı söyleme, çalgı çalma, müzikli bir oyun oynama yollarıyla çocuk, başka çocuklarla birlikte olur, ilişki kurar ve iletişim sağlar. Bütün bu tür etkinlikler, çocuğun bedensel gelişiminin yanı sıra, Psiko - motor gelişimine de büyük ölçüde yardımcı olur.” (Baysal, Nilgün 1983, s. 33.)

2.4. Müzik Dersinin İşitme Engelli Çocuklar Üzerindeki Etkisi

İşitme becerisinin gelişimi, konuşmanın kazanılmasını sağlar. Böylece kişi iyi bir iletişimde ihtiyaç duyduğu iki önemli öge olan işitme ve konuşmaya sahip olmaya başlar. İşte bu nedenle işitme engelli çocukların eğitiminde esas amaç, onların iyi iletişim kurmalarını sağlamak için işitsel kapasitelerini, olabilecek en üst düzeye çıkarmak ve bu sayede dili kazanmalarını sağlamaktır.

Bu amaç doğrultusunda izlenmesi gereken en uygun yol ise, verilen eğitimin, müzikle yapılan çalışmalarla desteklenmesidir. Yani işitme engelli çocuğun eğitim programında mutlaka müzik bulunmalıdır.

Normal işitmesi olan bir insanın konuşma sesinden mutlu, üzgün, şaşırılmış olduğunu, erkek, kadın ya da çocuk olduğunu, yüksek ya da alçak sesle konuştuğunu doğal bir şekilde anlayabiliriz. Fakat işitme engelli çocuk için konuşmanın bu gibi öğelerini ayırt etmek zordur.

İşitme engelli çocuklarla yapılan müzik çalışmaları sayesinde sese farkındalığı artan çocuk, sesin bu gibi özelliklerini daha iyi ayırt eder ve bu özellikleri konuşmasına daha çabuk yerleştirir. Daha ileri aşamalarda yapılan şarkı söyleme çalışmaları ve ses eğitimi sayesinde çocuklar, kullandıkları seslerden farklı sesler kullanmaya başlarlar. Konuşmalarındaki ses aralığı genişler ve konuşmanın ritmikliğini kazanırlar. Müzik, çocuğu sadece motive etmez. Motivasyonun yanı sıra çocuğun yeni kelimelerin anlamlarını öğrenmesi için çok yönlü bir algılamaya sahip olmasını sağlar. Çünkü çocuklar şarkı söylemeye çalışırken farkında olmadan yoğun bir dinleme ve sözel olarak ifade etme çabası içine girerler. Aynı zamanda sesleri ayırt eder, sesleri bir araya getirerek kelimeler oluşturur, doğru telaffuz etmeyi öğrenir ve kelimeleri ritme uygun şekilde söylemeye çalışırken hecelemeyi de öğrenirler.

Müzik, işitme engelli çocukların özgüvenlerini kazanmalarını ve yaşlılarıyla daha rahat iletişim içine girmelerini sağlar. Çünkü müzikteki başarıma duygusu çok güçlüdür. Her çocuk doğru yönlendirmeyle müzik yapabilir. Müzikle uğraşan çocuklar başarıma duygusunu hissedecekleri için öz güvenlerini kaybetmemelerinin yanı sıra sağlıklı bir karakter oluştururlar.

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ve İLGİLİ MODELLER

Ceylan, Funda (2012), “ **Okul Öncesi Dönem İşitme Engellilerde Müzik Eğitimi ile Çocukların Gelişim Özellikleri Üzerine Terapötik Bir Çalışma**” Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.

Bu araştırmada, Müzik Eğitiminin okul öncesi işitme engelli çocukların gelişim özelliklerine olan etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada 5-6 yaş grubu okul öncesi dönem 20 kişilik öğrenci grubu üzerinde çeşitli deneyler uygulanmıştır. Bunun sonucunda okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik çalışma yapmak amacıyla geliştirilen müzik eğitim programının, çocuklarda özbakım becerilerini, bedensel, zihinsel ve dil gelişimini destekleyebileceği yönünde bulgulara ulaşılmıştır.

Yapılan araştırma ile benzerlikleri, iki çalışmada da müzik eğitimi yolu ile çocukların gelişimlerini destekleyici bulgulara ulaşılmıştır. Farkları ise; bu çalışma okul öncesi öğrencilere fiziksel, ruhsal, zihinsel gelişimlerinin müzik eğitimi ile geliştirilmesi üzerine yapılandırılmıştır. Yapılan araştırma ise, sadece okulöncesi değil, ilkokul, ortaokul öğrencilerinin müzik eğitiminden yararlanmaları için çeşitli yöntemler geliştirilerek farklı işitme kayıpları olan öğrencilerin aktif müzik eğitimini kullanması üzerine yapılandırılmıştır.

İzgü, Şeref (1993), ‘ **İşitme Engelli Çocukların İlköğretim Programlarında Müzik Eğitimi**’ İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Sanat Dalı, Malatya.

Bu araştırmada; işitme engelli ilköğretim okullarında eğitim gören öğrencilerin, müzik eğitiminden yararlanmaları adına yapılan uygulamalı çalışmalardan ve bu çalışmalar sonucunda işitme kaybına sahip olan öğrencilerin müzik eğitiminden ne derece yararlanabildikleri bulguları tespit edilmiştir.

Yapılan araştırma ile benzerlikleri, iki çalışmada verilen müzik eğitimi ile çocukların gelişimlerini destekleyici bulgulara ulaşılmıştır. Farkları ise; bu çalışmada yapılan uygulamalar, şarkı eğitimi üzerine yapılandırılmıştır.

Yapılan araştırma ise, hem nota eğitimi, hem de çalgı eğitiminde çeşitli yöntemler kullanılarak farklı işitme kayıpları olan öğrencilerin aktif müzik eğitimini uygulaması üzerine yapılandırılmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Malkoç, Tülin, Ceylan, Funda (2012), “ **Okul Öncesi Dönem İşitme Engelli Çocuklarda Müzik Eğitiminin Sözel Açıklama Becerilerine Etkisi**” Eğitim-Öğretim Araştırmaları Dergisi Mayıs, Haziran, Temmuz 2012, Cilt 1, Sayı 2.

Bu çalışmada, işitme engelli çocuklarda müzik eğitiminin sözel açıklama becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmada 5-6 yaş grubu 20 öğrenci üzerinde sözel araştırma becerileri(SAB) testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun öntest ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunması, deneyin başarılı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Yapılan araştırma ile benzerlikleri, iki çalışmada da müzik eğitimi yolu ile çocukların dil gelişimlerini destekleyici bulgulara ulaşılmıştır. Farkları ise; bu çalışma okul öncesi öğrencilerinin sözel açıklama becerilerini müzik eğitimi yoluyla geliştirmesi üzerine yapılandırılmıştır. Yapılan araştırmada ise, sadece okulöncesi değil, ilkokul, ortaokul öğrencilerinin müzik eğitiminden yararlanmaları için çeşitli yöntemler geliştirilerek farklı işitme kayıpları olan öğrencilerin aktif müzik eğitimini kullanması üzerine yapılandırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin elde edilmesi, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması üzerinde durulmuştur. Bir konu hakkında araştırma yapmak isteyenlerin, o konu hakkında geçmişte yapılan çalışmaları incelemesi alan yazın taraması yapması gerekir. (Çepni, 2001, s. 44.).

Alan yazın taraması, veri toplama ve toplanan verinin öneminin tartışılması, toplanan verilerin problemle ilişkisinin kurulması ve bilginin sınıflandırılması aşamalarından oluşan bir süreçtir. (Balcı, 2001, s. 64.)

Bu çalışmada araştırma tekniklerinden gözlem ve görüşme tekniği kullanılmıştır.

Gözlem tekniği; Bailey'e göre (1987), belli bir ortam ya da kurumda oluşan davranışları ayrıntılı olarak araştırmak istediğimizde tercih etmemiz gereken bir veri toplama tekniğidir. (Balcı, 2001, s. 168).

Gözlem tekniği özellikle bireylerin sergiledikleri davranışları doğal ortamı dâhilinde araştırmak gerektiğinde başvurulan bir yöntemdir. (Akgül, 2005, s. 5.). Gözlem tekniği doğal gözlem ve yapay gözlem olmak üzere iki gruba ayrılır.

Doğal gözlem yapılmış ve yapılandırılmamış olarak sınıflandırmaktadır. Yapılandırılmış doğal gözlem, özel bir zaman ya da koşuldaki davranışların kaydedilmesidir. Yapılandırılmamış doğal gözlemde ise, belirli bir zaman dilimindeki tüm davranışlar kaydedilir ve gözlenen davranışlar araştırmacının özellikle ilgisini çeken ya da kaydetmeyi planladığı davranışlardan oluşmayabilir. (Hovarda oğlu 2000, s. 41)

Bu araştırmada yapılandırılmış doğal gözlem tekniği kullanılarak durum tespiti yapılmıştır. Kişisel görüşmeler doğrultusunda oluşturulan kaynaklar CD ve fotoğraflarla kayıt altına alınmış ve ulaşılan bilgilere araştırma ve bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Diğer bir araştırma tekniği ise görüşme tekniğidir. Görüşme; yüz yüze gelen iki veya daha fazla kişinin, belli bir amaçla sözel ve sözel olmayan iletişim araç ve tekniklerini kullanarak yarattıkları bir etkileşimdir.’ (Özgüven, İbrahim Ethem, 1980, s. 12.)

Görüşme tekniği; önceden hazırlanmış soruları sorduğu ve karşısındaki kişinin sorulara yanıtlar verdiği amaçlı bir söyleşidir (Kuş, 2003, s:50).

Görüşmede amaç; somut veriler elde etmektir. Somut veriler arasında raporlar, dokümanlar, istatistikî raporlar ve benzeri diğer kaynaklarda bulunur. Olay bulmak, bilgi vermek ve teşvik etmek görüşmenin üç temel işlevi olarak düşünülebilir. (Rummel, 1968, s:57)

Bu çalışmada, belirlenen kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen şekil, işaret, fotoğraf vb kaynaklara araştırma ve bulgular bölümünde yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bir amaca ve bir sorunu çözmeye yönelik belirli aşamalar içerisinde ve bir düzen dâhilinde yapılan bilimsel çalışmalara araştırma denir. (Arıkan, 1995, s. 9.) Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. ‘Tarama modellerinde önemli olan var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir. Mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.’ (Karasar, 2003; 79) Bu çalışmada gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmış olup mevcut olan uygulamalar taranarak durum tespiti yapılmıştır.

Araştırma yaklaşım olarak niteldir. Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.19).

Araştırmada betimsel içerik tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemi içerisinde tarama (testler, anketler) yöntemi, doğal gözlem, görüşme ve vak' a (olgu) incelemesi girer.

Tarama yöntemi; soru listesi, görüşme gibi tekniklerden yararlanılarak belirli özelliklere sahip insanları ilgilendiren ya da olayı o anki amacıyla saptama amacı güden bir araştırma yolu olup genellikle bu yöntemle çok sayıda kişiye ulaşılır. (Karasar, 2003, s. 79.).

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde eğitim veren tüm işitme engelli ilköğretim okulları oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini ise; Sivas Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) bünyesinde eğitim veren ilkokul bölümünde 18 (On sekiz), ortaokul bölümünde 24 (Yirmi dört) toplam 42 (Kırk iki) öğrenci mevcudu ile Buruciye İşitme Engelliler İlköğretim Okulu oluşturmaktadır. Bu araştırmada yapılan gözlemleri ise aynı okulda eğitim gören hafif-orta ve ileri derecede işitme kaybı olan öğrencilerin birlikte eğitim gördüğü 10 (On) kişilik mevcuduyla 7/A şubesi oluşturmaktadır. Gözlem yapılan öğrenci sayısı ise 4 (Dört) hafif derece, 4 (Dört) orta derece ve 2 (İki) ileri derecede işitme kaybı bulunan toplam 10 (On) öğrenciden oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma için gerekli olan veriler, MEB' de yayınlanan kaynaklar, daha önce yayınlanmış tezler ve işitme engellilerin eğitimine yönelik yayınlanmış ilgili kitaplar, tezler, makaleler ve internet kaynaklarından elde edilmiştir. Örnekleme yer alan okulda gözlem ve görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde ilgililere oluşturulan görüşme formlarında yer alan sorular yöneltilerek alınan cevaplar yazı ile kayıt altına alınmıştır.

Gözlem yapılan sınıftaki hafif-orta-ve ileri işitme kaybına sahip öğrencilere gözlem formunda belirlenen sorulara yönelik davranışlar gözlem formuna işlenerek yazı ile kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Kaynak taraması sonucunda; MEB bünyesinde eğitim veren işitme engelli okulları belirlenerek, örnekleme belirtilen okulda müzik eğitiminde kullanılan yöntemler üzerine bir takım gözlem ve görüşmeler ile durum tespiti yapılmıştır. Gerekli makaleler, tezler ve kitaplar taranmıştır. Gözlem ve görüşme formları oluşturularak bu formlarda yer alan sorulara verilen cevaplar yazı ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen bulgular, CD, fotoğraf v.b araçlar kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- Hafif işitme kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?

Hafif işitme kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde uygulanan yöntemleri anlatmadan önce bu engel grubunda yer alan öğrencilerin işitebilme özellikleri ile ilgili çeşitli bulgulara ulaşıldı. Hafif işitme kaybına sahip öğrencilerde;

- Yüksek sesleri duyabilme
- Konuşma seslerinin bazılarında işitme güçlüğü
- İşitsel öğrenmede karıştırma ve dil geriliği yaşayabilme,

-Hafif konuşma problemleri ve dikkatsizlik gibi özellikler gözlenir. (Roizen, N.J.1996, s.23.)

4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular:

Hafif işitme kaybına sahip öğrencilerin sözel becerilerinin öğrenmedeki etkisini araştırmak üzere örnekleme de yer alan okulda görev yapan Türkçe Öğretmeni Nusret SALMANLI ile 16.10.2014 tarihinde saat 11.10 da bu konuyla ilgili görüşme yapılmıştır. SALMANLI' ya görüşme formunda yer alan aşağıdaki sorular yöneltilerek alınan cevaplar yazı ile kayıt altına alınmıştır. Yapılan görüşmede

1.SORU: Hafif derece işitme kaybı bulunan öğrencilerde öğrenme eğiliminde ne gibi özellikler görülür?

SALMANLI: *'İşitme eğiliminin az olması öğrencide bazı konuşma seslerini duyabilmesini ve bir konuşma sesini diğerinden ayırt eden özellikleri fark edebilmesini engeller. Buna bağlı olarak konuşma anlaşılabilirlikleri düşük olur''.*

2.SORU: Hafif işitme engeli bulunan öğrencilere müzik derslerinde faydalanılmak üzere şarkı içerisindeki kelime veya cümleleri öğretirken önereceğiniz veya uyguladığınız bir yöntem var mıdır?

SALMANLI: *‘Öğretilecek şarkı sözlerinin, düzeye uygun, belli bir anlatımı ve konusu olan öykülü şarkılardan seçilerek, bu şarkılardaki ana temaların öğrencilere kavratılabilmesi için şarkıları sınıf ortamında oyunlaştırarak öğretim yöntemi kullanılabilir. Türkçe dersinde kullanılan bir yöntemde, öğretilecek şarkıların ünlü harflerin yoğun olarak kullanıldığı kelimelerden seçilerek hecelerinde yalnızca sesli harflerin okunduğu ‘Dığıldanma Yöntemi’ kullanılabilir’.*

3.SORU: Hafif işitme kaybı olan öğrencilerle rahat bir iletişim kurabilmek için hangi yöntemlerin kullanılmasını önerirsiniz?

SALMANLI: *‘ Öğrencilerin birbirleri ve çevresiyle daha rahat iletişim kurabilmesi için en ideal yöntem beden dili dediğimiz işaret yöntemidir. Ayrıca sözel iletişim yöntemlerinden dudak okuma tekniğinin de kullanılmasının işitme engelli bireylerle iletişimi daha rahat hale getirebilir’* şeklinde cevaplar verdi.

Hafif işitme kaybına sahip öğrencilere müzik dersinde şarkı öğretimi ve çalgı öğretimi alanlarında eğitimler verildiği gözlenmiştir. Örnekte yer alan okulda hafif işitme engelli öğrencilere müzik eğitiminde hangi yöntemlerin kullanıldığını öğrenmek üzere aynı okulun müzik öğretmeni Cem ÖZYALÇIN ile 16.10.2014 saat 13.11 de görüşme gerçekleştirildi. Bu görüşmede aşağıda yer alan sorular yöneltilerek cevaplar yazı ile kayıt altına alındı.

1.SORU: Hafif işitme kaybı bulunan öğrencilere yönelik müzik dersinde hangi alanlarda eğitimler veriyorsunuz?

CEVAP: *‘ Hafif işitme kaybı olan öğrencilerin işitebilme özelliklerine göre müzik dersinde şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi alanlarında çalışmalar gerçekleştiriyoruz.*

2.SORU: Hafif işitme kaybı olan öğrencilere şarkı eğitimi verirken diğer derslerde uygulanan yöntemlerden faydalaniyor musunuz? Öğrencilere şarkı öğretirken nasıl bir uygulama gerçekleştiriyorsunuz?

CEVAP: *‘Müzik dersinde şarkı sözlerini öğretirken öğrencilerin Türkçe dersinde kullandıkları sadece kelimelerdeki ünlü harflerin okunduğu yöntem olan ‘Dığıldanma yönteminden faydalaniyorum. İşitme engelli öğrencilere şarkıyı öğretirken müzik dersinde ilk aşamada düzeylerine uygun eserler belirliyorum. Şarkının öğretiminde sırasıyla;*

- (a) Ortak ses alanı saptama*
- (b) Düzeye uygun şarkı seçimi*
- (c) Çocukların hazırlanması*
- (d) Şarkının öğretimi gibi konuları aşağıdaki yöntemler eşliğinde uyguladığımı belirtti. Bu başlıklardan söz edecek olursak;*

- Ortak ses alanı saptamada, şarkı eğitimine geçmeden önce birlikteliği sağlamak açısından ortak bir ses alanı saptıyor ve çocukların zorlanmadan çıkardığı seslerle, bildikleri bir ezgiyi serbestçe söyleme çalışmaları sırasında, aralarında gezinip ayrı ayrı her çocuğun dikkatle izlenilmesi ile ince ve kalın sesleri tespit ediyorum.

- Şarkı seçimini yaparken İşitme engelli öğrencilere basit, telaffuzu kolay, az eklemler ve basit ünlü harflerin açık bir şekilde kullanıldığı şarkıları seçiyorum.

- Çocukların öğretilecek şarkının eğitimine hazırlanmasında şarkının kulak dolgunluğunu yaratması amacıyla şarkının ezgisel tekrarlamaları ve mırıldanmaları ile çocuklarda ilgi uyandıracak ve onları heyecanlandıracak çalışmalar yaptırıyorum. Uygulamada çocukları ikili, üçlü, dörtlü gruplara ayırıp öğretilcek şarkının ezgisel tekrarlamalar yoluyla pekiştirerek öğretimini gerçekleştiriyorum.

- Şarkının Öğretiminde ise; seçilen şarkının konusunu oyunlaştırılmış bir biçimde anlatıp, soru cevap yolu ile ezgide geçen öğelerin çocuklara tanıtılmasını benimsetiyorum. Daha sonra şarkının ezgisel tartımını, hece vurgularını ağır ve dikkatli olarak karşılıklı tekrarlarla gerçekleştiriyorum.

Örnek:

Ailem

Şeref İZGÜ

a a a a a i a a i e i u u a

A nam ba bam ağ bim var Ca nım ke dim ku şum var

Şekil 2. ‘ Dığıldanma Yöntemi’ kullanılarak öğretilen ‘Ailem’ şarkısı

- Şarkının ezgisel öğretiminde ise keman, flüt gibi yüksek volümlü çalgılarla, önce öğreteceğim şarkının ezgisini çalıyorum. Öğrencilere çalgının oluşturduğu titreşimleri mırıldanma yoluyla tekrarlar yaparak ezginin öğretimini gerçekleştiriyorum.’’

3.SORU: Hafif İşitme kaybı olan öğrencilere çalgı eğitiminde hangi çalgının eğitimini veriyorsunuz? Çalgı eğitimini verirken hangi yöntemlerden yararlanıyorsunuz?

- İşitme engelli öğrencilere çalgı eğitiminde öncelikle öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, fiziki özellikleri ve işitme derece kaybının da dikkate alınarak çalgı seçimi yapmaya çalışıyorum.

İşitme Engelli öğrencilere çalgı eğitiminde; vurmali çalgılar eğitimi veriyorum. Öğrenciler vurmali çalgılar olarak davul, def, darbuka, zil vb çalgılarının yanında doğadaki malzemelerden oluşan; tencere kapakları, gazoz kapakları, ceviz kabukları, konserve kutuları, yoğurt kapları, tahta çubuklar, boyalı su bardakları vs. gibi yaratıcı zekâlarını da kullanarak ortaya çıkardıkları çeşitli doğal ritim aletleri ile eğlenceli bir müzik dersi gerçekleştiriyoruz.

İşitme engelli öğrencilere vurmali çalgılar eğitimini öğretme yöntemi olarak müzik öğretim yöntemlerinden orff çalgıları kullanılarak yapılan orff yöntemini kullanıyorum.

Bu yöntemle davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirilmiş olup, bu doğrultuda çalgıların tanınması, basit zamanlardan oluşan eserleri toplulukla ve bireysel olarak aynı anda uygulayabilme gibi etkinlikler yaparak öğrencilere bu etkinlikler sonucunda;

- *Dinlediği çalgının vurmali çalgı olup-olmadığını kavrama,*
- *Kullandığı vurmali çalgıyı yükseklik (incelik –kalınlık) açısından ayırt edip – etmediğini bilme,*
- *Basit ölçülerden (2-3-4 zamanlı) oluşan şarkıların ritmini, birlikte ve bireysel olarak uygulayabilme ve bunun sonucunda birlikte çalma bilincinin oluşması gibi kazanımlara ulaşmaya çalışıyorum.*

Örnek:

Minik Kuş

Şeref İZGÜ

Mi nik kuş ca nım kuş ka na dı nı aç sa na

Şekil 3. ‘ Minik Kuş’ adlı eserin kuvvetli ve zayıf zamanlarını gösterir örnek eser.

Yukarıda verilen şarkıda olduğu gibi (–)işaretle gösterilen hecelerin vurgulu (.) işareti ile gösterilen hecelerin ise zayıf vurgu ile bireysel ve toplu olarak seslendirme çalışmaları yapıyorum.” şeklinde cevaplar verdi.

4.1.2. Birinci Alt Probleme Yönelik Gözlem Sonucu Ulaşılan Bulgular

Örnekleme yer alan okulda hafif işitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarını gözlemek amacıyla aynı okulun 7/ A şubesinde gözlem formu oluşturularak öğrencilerin formda yer alan müzikal davranışlardaki tutumları analiz edildi.

Gözlenen şube: 7/A

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 09: 30-10.10

Gözlenen Hafif İ.E öğrenci sayısı: 4

GÖZLEM SORULARI	1. Öğrenci			2. Öğrenci			3. Öğrenci			4. Öğrenci		
	K	B	H	K	B	H	K	B	H	K	B	H
1. SORU	X				X		X				X	
2. SORU		X		X				X		X		
3. SORU	X				X		X				X	
4. SORU		X		X				X		X		
5. SORU			X		X		X				X	
6. SORU	X			X				X		X		
7. SORU		X			X		X				X	
8. SORU		X		X				X			X	
9. SORU	X			X			X			X		
10. SORU		X			X			X		X		

K Söz konusu davranışa, sürekli katılır

B Söz konusu davranışa, bazen katılır,

H Söz konusu davranışa, hiç katılmaz.

Tablo 6. Hafif işitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem formu

Hafif işitme kaybına sahip 4 öğrenci üzerinde gözlem formunda yer alan 10 adet müzikal davranışlar gözlemlendi.

Buna göre 4 öğrenci gözlem formundaki 10 adet müzikal davranışlara,

Katılır oranı : % 48,

Bazen katılır oranı: % 50,

Hiç katılmaz oranı ise: % 20 olarak ortaya çıkmıştır.

4. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- Orta işitme kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?

Orta işitme kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde uygulanan yöntemleri anlatmadan önce bu engel grubunda yer alan öğrencilerin işitebilme özellikleri ile ilgili çeşitli bulgulara ulaşıldı. Orta işitme kaybına sahip öğrencilerde;

- Konuşmayı anlamada zorluk çekme,
- Konuşma problemleri, dil gecikmesi, öğrenme ve dikkat problemleri görülür. (Roizen, N.J.1996, s. 23.)

4.2.1 İkinci Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Sonucu Ulaşılan Bulgular

Orta işitme kaybına sahip öğrencilerin sözel becerilerinin öğrenmedeki etkisini araştırmak üzere örnekleme de yer alan okulda görev yapan Türkçe Öğretmeni Nusret SALMANLI ile 16.10.2014 tarihinde saat 11.10 da bu konuyla ilgili görüşme yapılmıştır. SALMANLI' ya görüşme formunda yer alan aşağıdaki sorular yöneltilerek alınan cevaplar yazı ile kayıt altına alınmıştır. Yapılan görüşmede;

1.SORU: Orta derece işitme kaybı bulunan öğrencilerde öğrenme eğiliminde ne gibi özellikler görülür?

SALMANLI: ‘ Hafif işitme kaybı olan öğrencilerle aşağı yukarı aynı özelliklere sahiptirler. İşitme eğiliminin az olması öğrencide bazı konuşma seslerini duyabilmesini ve bir konuşma sesini diğerinden ayırt eden özellikleri fark edebilmesini engeller. Konuşmaların % 50 sini kaçırabilirler. Buna bağlı olarak konuşma anlaşılabilirlikleri düşük olur. ‘

2.SORU: Orta işitme engeli bulunan öğrencilere müzik derslerinde faydalanılmak üzere şarkı içerisindeki kelime veya cümleleri öğretirken önereceğiniz veya uyguladığınız bir yöntem var mıdır?

SALMANLI: ‘ Öğretilecek şarkı sözlerinin, düzeye uygun, belli bir anlatımı ve konusu olan öykülü şarkılardan seçilerek, bu şarkılardaki ana temaların öğrencilere kavratılabilmesi için şarkıları sınıf ortamında oyunlaştırarak öğretme yöntemi kullanılabilir. Türkçe dersinde kullanılan bir yöntemde, öğretilecek şarkıların ünlü harflerin yoğun olarak kullanıldığı kelimelerden seçilerek hecelerinde yalnızca sesli harflerin okunduğu ‘ Dığıldanma Yöntemi ’ kullanılabilir ’.

3.SORU: Orta işitme kaybı olan öğrencilerle rahat bir iletişim kurabilmek için hangi yöntemlerin kullanılmasını önerirsiniz?

SALMANLI: ‘ Öğrencilerin birbirleri ve çevresiyle daha rahat iletişim kurabilmesi için en ideal yöntem beden dili dediğimiz işaret yöntemidir. Ayrıca sözel iletişim yöntemlerinden dudak okuma tekniğinin de kullanılmasının işitme engelli bireylerle iletişimi daha rahat hale getirebilir ’ dedi.

- Orta işitme kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde uygulanan yöntemlere yönelik bulgular;

Orta işitme kaybına sahip öğrencilere müzik dersinde şarkı öğretimi ve çalgı öğretimi alanlarında eğitimler verildiği gözlenmiştir. Örnekte yer alan okulda orta işitme engelli öğrencilere müzik eğitiminde hangi yöntemlerin kullanıldığını öğrenmek üzere Cem ÖZYALÇIN ile 16.10.2014 saat 13.11 de yapılan görüşmede aşağıda yer alan sorular yöneltilerek cevaplar yazı ile kayıt altına alındı.

1.SORU: Orta İşitme kaybı olan öğrencilere yönelik müzik dersinde hangi alanlarda eğitimler veriyorsunuz?

CEVAP: ‘ Orta İşitme kaybı olan öğrencilerin işitebilme özelliklerine göre müzik dersinde şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi alanlarında çalışmalar gerçekleştiriyoruz.’

2.SORU: Orta işitme engelli öğrencilere şarkı eğitimi verirken diğer derslerde uygulanan yöntemlerden faydalaniyor musunuz? Öğrencilere şarkı öğretirken nasıl bir uygulama gerçekleştiriyorsunuz?

CEVAP: ‘Müzik dersinde şarkı sözlerini öğretirken öğrencilerin Türkçe dersinde kullandıkları sadece kelimelerdeki ünlü harflerin okunduğu yöntem olan ‘Dığıldanma yönteminden faydalaniyorum. İşitme engelli öğrencilere şarkıyı öğretirken müzik dersinde ilk aşamada düzeylerine uygun eserler belirliyorum. Şarkının öğretiminde sırasıyla;

- (a) Ortak ses alanı saptama
- (b) Düzeye uygun şarkı seçimi
- (c) Çocukların hazırlanması
- (d) Şarkının öğretimi gibi konuları aşağıdaki yöntemler eşliğinde uyguladığımı belirtti. Bu başlıklardan söz edecek olursak;

- Ortak ses alanı saptamada, şarkı eğitimine geçmeden önce birlikteliği sağlamak açısından ortak bir ses alanı saptıyor ve çocukların zorlanmadan çıkardığı seslerle, bildikleri bir ezgiyi serbestçe söyleme çalışmaları sırasında, aralarında gezinip ayrı ayrı her çocuğun dikkatle izlenilmesi ile ince ve kalın sesleri tespit ediyorum.

- Şarkı seçimini yaparken İşitme engelli öğrencilere basit, telaffuzu kolay, az eklemler ve basit ünlü harflerin açık bir şekilde kullanıldığı şarkıları seçiyorum.

- Çocukların öğretilecek şarkının eğitimine hazırlanmasında şarkının kulak dolgunluğunu yaratması amacıyla şarkının ezgisel tekrarlamaları ve mırıldanmaları ile çocuklarda ilgi uyandıracak ve onları heyecanlandırarak çalışmalar yaptırıyorum. Uygulamada çocukları ikili, üçlü, dörtlü gruplara ayırıp öğretilecek şarkının ezgisel tekrarlamalar yoluyla pekiştirerek öğretimini gerçekleştiriyorum.

- Şarkının Öğretiminde ise; seçilen şarkının konusunu oyunlaştırılmış bir biçimde anlatıp, soru cevap yolu ile ezgide geçen öğelerin çocuklara tanıtılmasını benimsetiyorum. Daha sonra şarkının ezgisel tartımını, hece vurgularını ağır ve dikkatli olarak karşılıklı tekrarlarla gerçekleştiriyorum.

- Şarkının ezgisel öğretiminde ise keman, flüt gibi yüksek volümlü çalgılarla, önce öğreteceğim şarkının ezgisini çalıyorum. Öğrencilere çalgının oluşturduğu titreşimleri mırıldanma yoluyla tekrarlar yaparak ezginin öğretimini gerçekleştiriyorum.’’

3.SORU: Orta işitme kaybı olan öğrencilere çalgı eğitiminde hangi çalgının eğitimini veriyorsunuz? Çalgı eğitimini verirken hangi yöntemlerden yararlanıyorsunuz?

- İşitme engelli öğrencilere çalgı eğitiminde öncelikle öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, fiziki özellikleri ve işitme derece kaybının da dikkate alınarak çalgı seçimi yapmaya çalışıyorum.

İşitme Engelli öğrencilere çalgı eğitiminde; vurmali çalgılar eğitimi veriyorum. Öğrenciler vurmali çalgılar olarak davul, def, darbuka, zil vb çalgılarının yanında doğadaki malzemelerden oluşan; tencere kapakları, gazoz kapakları, ceviz kabukları, konserve kutuları, yoğurt kapları, tahta çubuklar, boyalı su bardakları vs. gibi yaratıcı zekâlarını da kullanarak ortaya çıkardıkları çeşitli doğal ritim aletleri ile eğlenceli bir müzik dersi gerçekleştiriyoruz.

İşitme engelli öğrencilere vurmali çalgılar eğitimini öğretme yöntemi olarak müzik öğretim yöntemlerinden orff çalgıları kullanılarak yapılan orff yöntemini kullanıyorum. Bu yöntemle davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirilmiş olup, bu doğrultuda çalgıların tanınması, basit zamanlardan oluşan eserleri toplulukla ve bireysel olarak aynı anda uygulayabilme gibi etkinlikler yaparak öğrencilere bu etkinlikler sonucunda;

- Dinlediği çalgının vurmali çalgı olup-olmadığını kavrama,

- Kullandığı vurmali çalgıyı yükseklik (incelik –kalınlık) açısından ayırt edip – etmediğini bilme,

- Basit ölçülerden (2-3-4 zamanlı) oluşan şarkıların ritmini, birlikte ve bireysel olarak uygulayabilme ve bunun sonucunda birlikte çalma bilincinin oluşması gibi kazanımlara ulaşmaya çalışıyorum.

Şarkı içerisinde (–)işaretle gösterilen hecelerin vurgulu (.) işareti ile gösterilen hecelerin ise zayıf vurgu ile bireysel ve toplu olarak seslendirilmesi çalışmalarını yapıyorum.” şeklinde cevaplar verdi.

4.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Gözlem Sonucu Ulaşılan Bulgular

Örnekleme yer alan okulda Orta İşitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarını gözlemlemek amacıyla aynı okulun 7/ A şubesinde gözlem formu oluşturularak öğrencilerin formda yer alan davranışlara olan olumlu olumsuz cevapları analiz edildi.

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 10.20-11.00

Gözlenen öğrenci sayısı: 4

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

Tablo 7. Orta işitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem formu

Gözlem Soruları	1.Öğrenci			2. Öğrenci			3. Öğrenci			4. Öğrenci		
	K	B	H	K	B	H	K	B	H	K	B	H
1.SORU	X				X		X			X		
2.SORU		X				X	X				X	
3.SORU	X			X				X			X	
4.SORU		X			X		X			X		
5.SORU		X		X				X			X	
6.SORU		X		X			X				X	
7.SORU	X				X			X		X		
8.SORU		X		X					X	X		
9.SORU		X			X			X		X		
10. SORU	X			X			X			X		

K Söz konusu davranışa, sürekli katılır

B Söz konusu davranışa, bazen katılır,

H Söz konusu davranışa, hiç katılmaz.

Orta İşitme kaybına sahip 4 öğrenci üzerinde gözlem formunda yer alan 10 adet müzikal davranışlar gözlemlendi.

Buna göre 4 öğrenci gözlem formundaki 10 adet müzikal davranışlara,

Katılır oranı : % 50,

Bazen katılır oranı: % 45

Hiç katılmaz oranı ise: % 5 olarak ortaya çıkmıştır.

4. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- İleri işitme kaybı olan öğrencilere uygulanan müzik öğretim yöntemleri nelerdir? İdeal olan yöntem nasıl olmalıdır?

İleri işitme kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde uygulanan yöntemleri anlatmadan önce bu engel grubunda yer alan öğrencilerin işitebilme özellikleri ile ilgili çeşitli bulgulara ulaşıldı. İleri işitme kaybına sahip öğrencilerde;

- Normalde hiçbir konuşma sesini duyamama,
- Şiddetli konuşma problemleri, belirgin dil gecikmeleri,
- Öğrenme güçlüğü ve dikkat problemleri gibi özellikler görülür.

4.3.1 Üçüncü Alt Probleme Yönelik Görüşmeler Yoluyla Ulaşılan Bulgular

İleri işitme kaybına sahip öğrencilerin sözel becerilerinin öğrenmedeki etkisini araştırmak üzere örnekleme de yer alan okulda görev yapan Türkçe Öğretmeni Nusret SALMANLI ile 16.10.2014 tarihinde saat 11.10 da bu konuyla ilgili görüşme yapılmıştır. SALMANLI' ya görüşme formunda yer alan aşağıdaki sorular yöneltilerek alınan cevaplar yazı ile kayıt altına alınmıştır. Yapılan görüşmede;

1.SORU: İleri derece işitme kaybı bulunan öğrencilerde öğrenme eğiliminde ne gibi özellikler görülür?

SALMANLI: ' İleri işitme kaybı olan öğrencilerle aşağı yukarı aynı özelliklere sahiptirler. İşitme eğiliminin az olması öğrencide bazı konuşma seslerini duyabilmesini ve bir konuşma sesini diğerinden ayırt eden özellikleri fark edebilmesini engeller. Konuşmaların % 50 sini kaçırabilirler. Buna bağlı olarak konuşma anlaşılabilirlikleri düşük olur. '

2.SORU: İleri işitme engeli bulunan öğrencilere müzik derslerinde faydalanılmak üzere şarkı içerisindeki kelime veya cümleleri öğretirken önereceğiniz veya uyguladığınız bir yöntem var mıdır?

SALMANLI: ' Öğretilecek şarkı sözlerinin, düzeye uygun, belli bir anlatımı ve konusu olan öykülü şarkılardan seçilerek, bu şarkılardaki ana temaların öğrencilere kavratılabilmesi için şarkıları sınıf ortamında oyunlaştırarak öğretme yöntemi kullanılabilir. Türkçe dersinde kullanılan bir yöntemde, öğretilecek şarkıların ünlü harflerin yoğun olarak kullanıldığı kelimelerden seçilerek hecelerinde yalnızca sesli harflerin okunduğu ' Dığıldanma Yöntemi ' kullanılabilir '.

3.SORU: İleri işitme kaybı olan öğrencilerle rahat bir iletişim kurabilmek için hangi yöntemlerin kullanılmasını önerir siziz?

SALMANLI: ' Öğrencilerin birbirleri ve çevresiyle daha rahat iletişim kurabilmesi için en ideal yöntem beden dili dediğimiz işaret yöntemidir. Ayrıca sözel iletişim yöntemlerinden dudak okuma tekniğinin de kullanılmasının işitme engelli bireylerle iletişimi daha rahat hale getirebilir ' dedi.

- İleri işitme kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde uygulanan yöntemlere yönelik bulgular;

İleri işitme kaybına sahip öğrencilere müzik dersinde şarkı öğretimi ve çalgı öğretimi alanlarında eğitimler verildiği gözlenmiştir. Örnekleme yer alan okulda orta işitme engelli öğrencilere müzik eğitiminde hangi yöntemlerin kullanıldığını öğrenmek üzere Cem ÖZYALÇIN ile 16.10.2014 saat 13.11 de yapılan görüşmede aşağıda yer alan sorular yöneltilerek cevaplar yazı ile kayıt altına alındı.

1.SORU: İleri İşitme kaybı olan öğrencilere yönelik müzik dersinde hangi alanlarda eğitimler veriyorsunuz?

CEVAP: *İleri işitme kaybı olan öğrencilerin işitebilme özelliklerine göre müzik dersinde şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi alanlarında çalışmalar gerçekleştiriyoruz'.*

2.SORU: İleri işitme engelli öğrencilere şarkı eğitimi verirken diğer derslerde uygulanan yöntemlerden faydalaniyor musunuz? Öğrencilere şarkı öğretirken nasıl bir uygulama gerçekleştiriyorsunuz?

CEVAP: *‘Müzik dersinde şarkı sözlerini öğretirken öğrencilerin Türkçe dersinde kullandıkları sadece kelimelerdeki ünlü harflerin okunduğu yöntem olan ‘Dığıldanma yönteminden faydalaniyorum. İşitme engelli öğrencilere şarkıyı öğretirken müzik dersinde ilk aşamada düzeylerine uygun eserler belirliyorum. Şarkının öğretiminde sırasıyla;*

- (a) Ortak ses alanı saptama
- (b) Düzeye uygun şarkı seçimi
- (c) Çocukların hazırlanması
- (d) Şarkının öğretimi gibi konuları aşğıdaki yöntemler eşliğinde uyguladığını belirtti. Bu başlıklardan söz edecek olursak;

- Ortak ses alanı saptamada, şarkı eğitimine geçmeden önce birlikteliği sağlamak açısından ortak bir ses alanı saptıyor ve çocukların zorlanmadan çıkardığı seslerle, bildikleri bir ezgiyi serbestçe söyleme çalışmaları sırasında, aralarında gezinip ayrı ayrı her çocuğun dikkatle izlenilmesi ile ince ve kalın sesleri tespit ediyorum.

- Şarkı seçimini yaparken İşitme engelli öğrencilere basit, telaffuzu kolay, az kelimeler ve basit ünlü harflerin açık bir şekilde kullanıldığı şarkıları seçiyorum.

- Çocukların öğretilecek şarkının eğitimine hazırlanmasında şarkının kulak dolgunluğunu yaratması amacıyla şarkının ezgisel tekrarlamaları ve murıldanmaları ile çocuklarda ilgi uyandıracak ve onları heyecanlandıracak çalışmalar yaptırıyorum. Uygulamada çocukları ikili, üçlü, dörtlü gruplara ayırıp öğretilcek şarkının ezgisel tekrarlamalar yoluyla pekiştirerek öğretimini gerçekleştiriyorum.

- Şarkının Öğretiminde ise; seçilen şarkının konusunu oyunlaştırılmış bir biçimde anlatıp, soru cevap yolu ile ezgide geçen öğelerin çocuklara tanıtılmasını benimsetiyorum. Daha sonra şarkının ezgisel tartımını, hece vurgularını ağır ve dikkatli olarak karşılıklı tekrarlarla gerçekleştiriyorum.

- Şarkının ezgisel öğretiminde ise keman, flüt gibi yüksek volümlü çalgılarla, önce öğreteceğim şarkının ezgisini çalıyorum. Öğrencilere çalgının oluşturduğu titreşimleri mırıldanma yoluyla tekrarlar yaparak ezginin öğretimini gerçekleştiriyorum.’’

3.SORU: İleri işitme kaybı olan öğrencilere çalgı eğitiminde hangi çalgının eğitimini veriyorsunuz? Çalgı eğitimini verirken hangi yöntemlerden yararlanıyorsunuz?

- İşitme engelli öğrencilere çalgı eğitiminde öncelikle öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, fiziki özellikleri ve işitme derece kaybının da dikkate alınarak çalgı seçimi yapmaya çalışıyorum.

İşitme Engelli öğrencilere çalgı eğitiminde; vurmali çalgılar eğitimi veriyorum. Öğrenciler vurmali çalgılar olarak davul, def, darbuka, zil vb çalgılarının yanında doğadaki malzemelerden oluşan; tencere kapakları, gazoz kapakları, ceviz kabukları, konserve kutuları, yoğurt kapları, tahta çubuklar, boyalı su bardakları vs. gibi yaratıcı zekâlarını da kullanarak ortaya çıkardıkları çeşitli doğal ritim aletleri ile eğlenceli bir müzik dersi gerçekleştiriyoruz.

İşitme engelli öğrencilere vurmali çalgılar eğitimini öğretme yöntemi olarak müzik öğretim yöntemlerinden orff çalgıları kullanılarak yapılan orff yöntemini kullanıyorum. Bu yöntemle davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirilmiş olup, bu doğrultuda çalgıların tanınması, basit zamanlardan oluşan eserleri toplulukla ve bireysel olarak aynı anda uygulayabilme gibi etkinlikler yaparak öğrencilere bu etkinlikler sonucunda;

- Dinlediği çalgının vurmali çalgı olup-olmadığını kavrama,
- Kullandığı vurmali çalgıyı yükseklik (incelik –kalınlık) açısından ayırt edip – etmediğini bilme,

- Basit ölçülerden (2-3-4 zamanlı) oluşan şarkıların ritmini, birlikte ve bireysel olarak uygulayabilme ve bunun sonucunda birlikte çalma bilincinin oluşması gibi kazanımlara ulaşmaya çalışıyorum.

Şarkıda (–)işaretle gösterilen hecelerin vurgulu (.) işareti ile gösterilen hecelerin ise zayıf vurgu ile bireysel ve toplu olarak seslendirme çalışmaları yapıyorum.” şeklinde cevaplar verdi.

4.3.2. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Gözlem Sonucu Ulaşılan Bulgular

Örnekleme yer alan okulda İleri işitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarını gözlemlemek amacıyla aynı okulun 7/ A şubesinde gözlem formu oluşturularak öğrencilerin formda yer alan davranışlara olan olumlu olumsuz cevapları analiz edildi.

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 11.20-12.00

Gözlenen öğrenci sayısı: 2

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

GÖZLEM SORULARI	1. Öğrenci			2. Öğrenci		
	K	B	H	K	B	H
1. SORU		X			X	
2. SORU	X					X
3. SORU			X		X	
4. SORU		X			X	
5. SORU	X				X	
6. SORU				X		
7. SORU	X				X	
8. SORU		X				X
9. SORU	X			X		
10. SORU		X			X	

K Söz konusu davranışa, sürekli katılır

B Söz konusu davranışa, bazen katılır,

H Söz konusu davranışa, hiç katılmaz.

Tablo 8. İleri işitme engelli öğrencilerin müzik dersindeki davranışlarına ait gözlem formu

İleri İşitme kaybına sahip 2 öğrenci üzerinde gözlem formunda yer alan 10 adet müzikal davranışlar gözlemlendi.

Buna göre 2 öğrenci gözlem formundaki 10 adet müzikal davranışlara,

Katılır oranı : % 30

Bazen katılır oranı: % 50

Hiç katılmaz oranı ise: % 20 olarak ortaya çıkmıştır.

Hafif-Orta-İleri İşitme Engelli öğrencilerin genel olarak gözlem formunda yer alan müzikal davranışlara katılır oranı; %39, bazen katılır oranı, %48, hiç katılmaz oranı ise % 13 olarak ortaya çıkmıştır.

4.4. Alt Problemlere Yönelik Müzik Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yöntemlere Ait Bulgular

4.4.1. şarkı Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yönteme Ait Bulgular

Hafif-Orta-İleri derecede işitme kaybı bulunan öğrencilere yönelik hâlihazırda kullanılan yöntemlerin yanı sıra uygulamada kolaylık sağlayacak çeşitli yöntemlerinde kullanılmasının faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu. Bunlardan şarkı eğitiminde

- şarkı sözlerindeki, ana temayı oluşturan nesnelere, objelere ve kelimelere, konuya uygun resimler ve şekiller kullanarak öğretmenin faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

4.4.2. Çalgı Eğitiminde Kullanılacak İdeal Yönteme Ait Bulgular

İşitme engelli öğrencilere vurmali çalgı eğitiminde çeşitli ritim tartımları oluşturarak kuvvetli ve zayıf hecelere uygun kolay anlayabilecekleri renkler, çeşitli hayvan isimleri, mevsimler, akılda kalacak şekil ve sayı içeren terimlerden oluşan cümlelerin tartımsal hecelere kullanılması ritim eğitiminde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Örneğin; ‘ Dam-laya dam-laya göl olur’ ve ‘ Dağ-lara çık-tım yaz gel-di’ gibi cümlelerdeki kuvvetli ve zayıf hecelerin bireysel ve toplu olarak çalışılmasının ritim eğitiminin geliştirilmesinde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

İşitme engelli öğrencilere vurmali çalgı eğitimi yanı sıra üflemeli çalgı eğitiminin de verilebileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur. Üflemeli çalgı eğitiminde blok flüt çalgısının kullanılabilmesi, bu çalgının öğretiminin beden (İşaret) dili yöntemi kullanılarak öğretmen - öğrenci- görme duyusu üçgeni arasındaki ortak uyum ile gerçekleştirileceği belirtildi. Bu yöntemle göre;

Çalgı üzerinde her nota deliğine karşılık gelen bir parmak numarası bulunmaktadır. İşitme engelli öğrencilerinin 1 den 9 a kadar olan rakamları hâlihazırda kullandıkları işaret dilini müzik öğretmenlerinin verdiği işaret komutlarını flüt üzerinde karşılığına gelen notalara uygulaması ile gerçekleştirilir.

Öğretmen,

1 rakamını işaret ettiğinde öğrenci **Sİ** notasına,

2 rakamını işaret ettiğinde **LA**,

3 rakamını işaret ettiğinde **SOL**,

4 rakamını işaret ettiğinde **FA**,

5 rakamını işaret ettiğinde **Mİ**,

6 rakamını işaret ettiğinde **Kalın RE**,

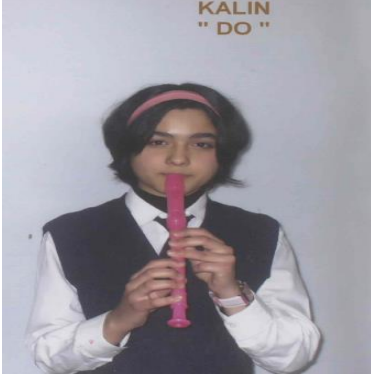
7 rakamını işaret ettiğinde Kalın **DO**,

8 rakamını işaret ettiğinde **İnce DO**, notasını basıp çalgısında uygulamıştır.

- Blok Flüt Üzerindeki Nota Yerlerinin ve Parmak İşaretlerinin Fotoğraflarla Gösterimi

. Kalın DO notası:

Blok flüt Üzerindeki Yeri

İşaret diliyle gösterimi

İşaret dilinde 7 (yedi) rakamı

Şekil 4. 'Do' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

RE Notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

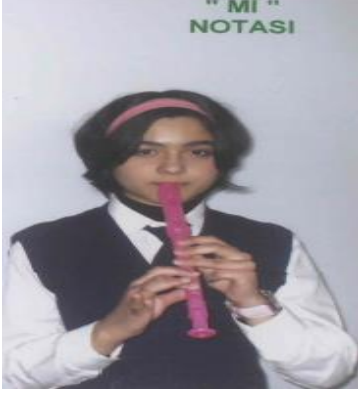

İşaret dilinde 6 (Altı) rakamı

Şekil 5. 'Re' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

Mİ Notası:

Blok flüt üzerindeki gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

İşaret dilinde 5 (beş) rakamı

Şekil 6. 'Mi' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

FA Notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

İşaret dilinde 4 (dört) rakamı

Şekil 7. 'Fa' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

SOL Notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

İşaret dilinde 3 (üç) rakamı

Şekil 8. 'Sol' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

LA Notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

İşaret dilinde 2 (iki) rakamı

Şekil 9. 'La' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

Sİ Notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dili ile gösterimi

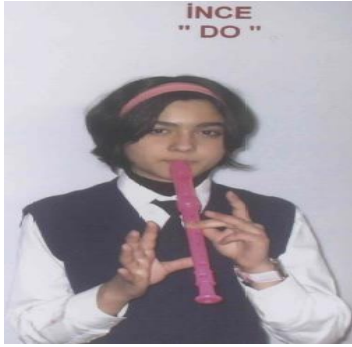

İşaret dilinde 1 (Bir) rakamı

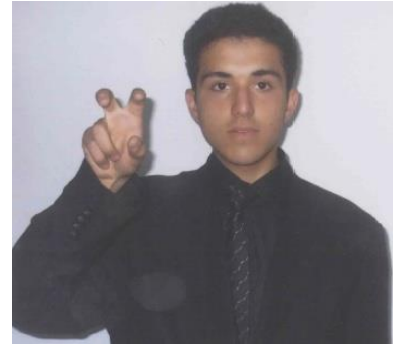
Şekil 10. 'Si' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

İnce DO notası:

Blok flüt üzerinde gösterimi

İşaret dilinde gösterimi

İşaret dilinde 8 (Sekiz) rakamı

Şekil 11. 'İnce Do' Notasının Fotoğraf ve İşaret Dili ile Gösterimi

Öğrencilerin duyamama engellerinden dolayı blok flüt çalgısını gelişigüzel üflemlerini önlemek için, öğretmenin öğreteceği şarkının doğru nüansını öğrencinin eli üzerine üfleyerek göstermesi sonra öğretilen doğru nüans ile öğrenciye şarkıyı çaldırmanın yararlı olabileceği yönünde de önerilerde bulunuldu. Ayrıca eserin süre değeri uzun ve kısa notaların öğretilmesinde;

Süre değeri uzun notalar, →

Süre değeri kısa olan notalar .

Sembollerinin işaret dili komutları ile çaldırılabilceği noktasında önerilerde bulunuldu.

Örnek:

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM

3 2 1 1 8 1 2 3 2 1 1 8 1 2 3 2 1 8 1 2 3

Şekil 12. Seslendirme sembolleri ve parmak numaralarının kullanıldığı örnek eser

4.4.3. Nota Eğitiminde Kullanılacak İdeal Olan Yönteme Ait Bulgular

İşitme engelli öğrencilere yönelik müzik eğitiminde uygulanan en zor alanlardan biriside nota eğitimidir. İşitme engelli öğrencilerde nota eğitiminin şekil olarak birbirinden farklı ve hayatlarında ilk defa karşılaştıkları işaretleri tanımaları ve kullandıkları çalgı ile bütünleştirmeleri açısından önemli olduğu düşünülebilir.

Normal eğitim veren okullarda öğrenim gören öğrencilerin bile müzik dersinde uygulamakta zorlandıkları alan olan nota eğitimini, bu ders için gerekli işlemlere sahip olmayan işitme engelli öğrencilere öğretme noktasında ayrı bir öğretme yöntemi ve iletişim dili ihtiyacı olduğu gerçeği kaçınılmazdır. Yapılan araştırmalarda MEB tarafından işitme engelli öğrencilere yönelik nota eğitiminde kullanabilmeleri için hazırlanmış herhangi bir yöntem ve tekniğe rastlanılmamıştır.

Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalarda normal bireylere uygulanan nota eğitimi alanlarında farklı yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu yöntemlerden birisi eğitim müziği bestecisi Dr. Salih AYDOĞAN tarafından geliştirilen ‘ Renklerle Org Öğretimi’ adlı çalışmadır.

Bu araştırma kapsamında, örnekleme yer alan okulda yapılan gözlemlerde müzik dersinde öğrencilere nota eğitimi alanında herhangi bir uygulama yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda nota öğretiminin bu okulda gerçekleştirilebilmesi için bazı yöntemlerin kullanılabilmesi bu yöntemlerden en kullanışlı olanının normal kullanılan notaların renklendirilerek öğretiminin gerçekleştirilebileceği ‘ Renklerle Nota Öğretimi’ yöntemidir.

Renklerle Nota Öğretim Yöntemi

İşitme Engelli öğrencilerin duyma özrü nedeniyle görme duyularını, işitme duyularının bir parçası olarak kullandıklarını söyleyebiliriz. Gerek çalgısını çalarken kullandığımız işaret dilinde gerekse nota öğretiminde tamamen göze hitap eden uygulamaları görmek mümkündür.

Müzikte kullanılan notaların renk yöntemi ile öğretilmesinin sebebi, öğrencilerde şekilsel açıdan ilgi uyandırma ve notaların renkler aracılığı ile bellekte tutulmasıdır. Bu yöntemde, müzikteki notaların her birine öğrencilerin kavrayabileceği, kolay hatırlayabileceği renklendirmeler yapılarak öğrencinin normal şekli ile kavrayamadığı notaları, renklendirilmiş haliyle daha çabuk ve kolay algılamaları gerçekleştirilebilir. Öğrenciler notanın sadece porte üzerindeki yeri ve şekli ile değil daha çok hangi notanın hangi renkle ifade edildiğini dikkate alarak söylemeye veya çalmaya yönelirler.

İşitme engelli öğrencilere yönelik renklerle nota öğretim yönteminde, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi ve farklı zekâ seviyelerine sahip olmalarından dolayı yalnızca ana notalar dediğimiz; Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, notalarının aşağıda belirtildiği gibi kullanılmasının nota öğretimde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

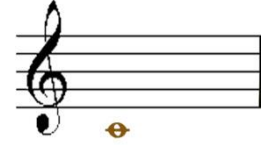
Renk Yönteminde Notaların Normal ve Renkli Olarak Gösterimi:

. **DO** Notası: Kahverengi renk ile gösterilir.

Normal

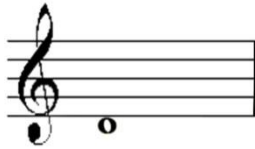
Renkli

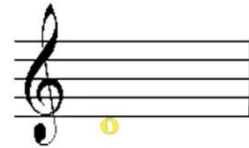
Şekil 13. 'Do Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

. **RE** Notası: Sarı renk ile gösterilir.

Normal

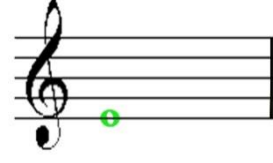
Renkli

Şekil 14. 'Re Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

. **Mİ** Notası: Yeşil renk ile gösterilir.

Normal

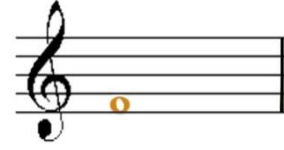
Şekil 15. 'Mi Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterim

. **FA** Notası: Turuncu renk ile gösterilir.

Normal

Renkli

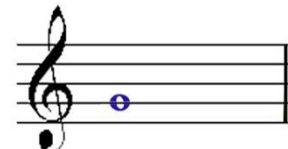
Şekil 16. 'Fa Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

. **SOL** Notası: Mavi renk ile gösterilir.

Normal

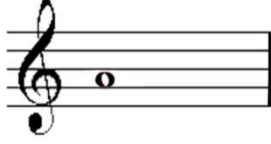
Renkli

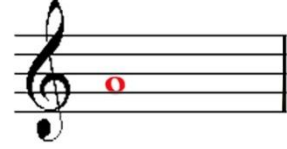
Şekil 17. 'Sol Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

. **LA** Notası: Kırmızı renk ile gösterilir

Normal

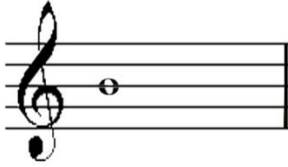
Renkli

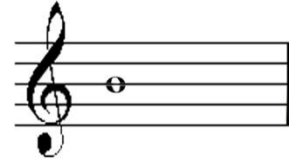
Şekil 18. 'La Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

. **Si** Notası: Siyah renk ile gösterilir.

Normal

Renkli

Şekil 19. 'Si Nota' sının normal ve renk yöntemi ile gösterimi

Tablo 9. Notaları Renk Yönteminde Normal ve Renklendirilmiş Olarak Gösterir Tablo

NOTALAR	RENKLER
DO Notası	KAHVERENGİ
RE Notası	SARI
Mİ Notası	YEŞİL
FA Notası	TURUNCU
SOL Notası	MAVİ
LA Notası	KIRMIZI
Sİ Notası	SİYAH

Renk Yöntemine Uygun Çocuk Şarkıları:

Normal notalarla öğretimine örnek:

DAHA DÜN ANNEMİZİN

A musical staff in treble clef showing the melody of 'DAHA DÜN ANNEMİZİN'. The melody consists of two phrases separated by a double bar line. The first phrase has four measures, and the second phrase has four measures. Below the staff, the corresponding fingerings are indicated by numbers 1-7.

7 7 3 3 2 2 3 4 4 5 5 6 6 7 3 3 4 4 5 5 6

Renkli notalarla öğretimine örnek:

DAHA DÜN ANNEMİZİN

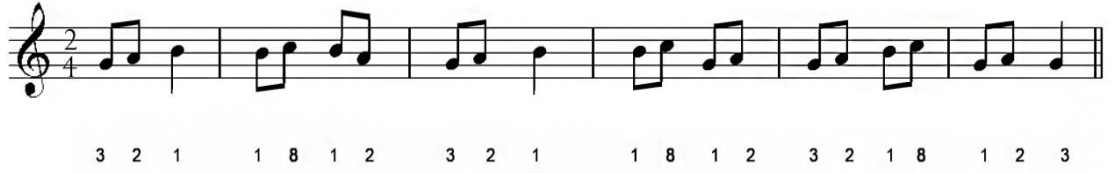
A musical staff in treble clef showing the melody of 'DAHA DÜN ANNEMİZİN'. The melody consists of two phrases separated by a double bar line. The notes are colored to match the fingerings: 7 (yellow), 3 (blue), 2 (red), 4 (orange), 5 (green), 6 (purple), and 7 (brown). Below the staff, the corresponding fingerings are indicated by numbers 1-7.

7 7 3 3 2 2 3 4 4 5 5 6 6 7 3 3 4 4 5 5 6

Şekil 20. Renk yönteminin normal ve renkli notalarla gösterimine örnek

Normal notalarla öğretimine örnek

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM

Renkli notalarla öğretimine örnek

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM

Şekil 21. Renk yönteminin normal ve renkli notalarla gösterimine örnek eser

İşitme engelli çocuklara yönelik müzik dersinde kullanılan ve önerilen yöntemlerin doğru ve amaca uygun planlanması ile istendik başarı sağlanabilir. Çocuklara müzik dersinde sadece bir müzik aleti çaldırmak veya nota öğretmek değil, onların sosyal aktivitelerini de artırabilmek adına çeşitli faaliyetler yaptırılabilir. (Konser etkinliklerine götürmek, çeşitli müzik eğitimi veren kurumları ziyaret ettirmek vb. gibi)

5. SONUÇ

Tüm bireylerin müzik eğitiminden yararlanmaları gerektiği düşüncesiyle, normal eğitim veren kurumlar için hazırlanan müzik eğitimi programlarında amaçlanan hedeflere, işitme engelli çocuklarda da düzeylerine ve özelliklerine uygun yöntemler uygulanarak ulaşıldığı görülmüştür.

İşitme dereceleri birbirinden farklı olan çocuklar için uygulanan müzik eğitiminde, düzeye uygun yöntemlerin kullanılmasıyla çocuklarda şarkı eğitimi, çalgı eğitimi ve nota eğitimi alanlarında çalışmalar yapıldığı gözlenmiştir.

Araştırmanın problem sorusuna cevap bulmak amacı ile oluşturulan alt problemlere yönelik şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

5.1. 1. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Hafif işitme (24-40 Db) kaybı olan öğrencilere müzik eğitiminde kullanılan yöntemlerde şu sonuçlara ulaşıldı.

- Hafif işitme kaybı olan öğrencilere şarkı eğitiminde;

- Şarkıya ait sözler, beden (işaret) dili işaretleri ve Türkçe dersinde kullanılan Dığıldanma yöntemi ile öğretildi.

Bu yönteme ek olarak; şarkı sözlerinin öğretilmesinde, ana temayı oluşturan nesnelerin, objelerin ve kelimelerin, konuya uygun resimler ve şekiller kullanılarak öğretilmesinin faydalı olabileceği yönünde de önerilerde bulunuldu.

- Şarkının ezgisel öğretiminde keman, bağlama, flüt gibi yüksek volümlü çalgıların oluşturduğu titreşimlerin öğrenciler tarafından mırıldanma yolu kullanılarak öğretimi gerçekleştirildi.

- Öğrencilere vurmali çalgılar eğitiminde; müzik öğretim yöntemlerinden vurmali çalgılarla yapılan orff yöntemi kullanılarak davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirildi.

Bu yönteme ek olarak ritim eğitiminde, öğrencilerin kolay anlayabilecekleri renkler, çeşitli hayvan isimleri, mevsimler, akılda kalacak Şekil ve sayı içeren terimlerden oluşan cümlelerin tartımsal hecelerle kullanılmasının da ritim eğitiminde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

-Ayrıca hafif işitme kaybı olan öğrencilere vurmalı çalgı eğitimi yanı sıra üflemeli çalgı eğitiminin de verilebileceği belirtildi. Bu eğitimin ise işaret dili ve ğretmen - ğrenci- görme duyusu geni arasındaki ortak uyum ile gerçekleştirilebileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

- Hafif işitme kaybı olan öğrencilere nota eğitiminde hâlihazırda kullanılan herhangi bir yöntem bulunmamaktadır. Nota ğretiminde ise müzikte kullanılan notaların her birine öğrencilerin kavrayabileceği, kolay hatırlayabileceği renklendirmeler yapılarak öğrencinin normal Şekli ile kavrayamadığı notaları, renklendirilmiş haliyle daha çabuk ve kolay algılamaları için ‘Renk Yöntemi’ kullanılmasının nota öğretmede yararlı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

5.2. 2. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Orta işitme (40-65 Db) kaybı olan ğrencilere, Şarkı eğitimi, çalgı eğitimi ve nota eğitimi alanlarında yapılan çalıŐmalarda hâlihazırda kullanılan yöntemler Őunlardır;

- Orta işitme kaybı olan ğrencilere Şarkı eğitiminde;

- Şarkıya ait sözler, beden (işaret) dili işaretleri ve Türkçe dersinde kullanılan Dığıldanma yöntemi ile öğretildi.

Bu yönteme ek olarak; Şarkı sözlerinin öğretilmesinde, ana temayı oluşturan nesnelere, objelere ve kelimelere, konuya uygun resimler ve Şekiller kullanarak öğretilmesinin faydalı olabileceği yönünde de önerilerde bulunuldu.

- Şarkının ezgisel ğretiminde keman, bağlama, flüt gibi yüksek volümlü çalgıların oluşturduğu titreşimlerin öğrenciler tarafından mırıldanma yolu kullanılarak öğretilmesi gerçekleştirildi.

- Öğrencilere vurmali çalgılar eğitiminde; müzik öğretim yöntemlerinden vurmali çalgılarla yapılan orff yöntemi kullanılarak davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirildi.

Bu yönteme ek olarak ritim eğitiminde, öğrencilerin kolay anlayabilecekleri renkler, çeşitli hayvan isimleri, mevsimler, akılda kalacak şekil ve sayı içeren terimlerden oluşan cümlelerin tartımsal hecelerle kullanılmasının da ritim eğitiminde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

-Ayrıca orta işitme kaybı olan öğrencilere vurmali çalgı eğitimi yanı sıra üflemeli çalgı eğitiminin de verilebileceği belirtildi. Bu eğitimin ise işaret dili ve öğretmen - öğrenci- görme duyusu üçgeni arasındaki ortak uyum ile gerçekleştirilebileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

- Orta İşitme kaybı olan öğrencilere nota eğitiminde hâlihazırda kullanılan herhangi bir yöntem bulunmamaktadır. Nota öğretiminde ise müzikte kullanılan notaların her birine öğrencilerin kavrayabileceği, kolay hatırlayabileceği renklendirmeler yapılarak öğrencinin normal şekli ile kavrayamadığı notaları, renklendirilmiş haliyle daha çabuk ve kolay algılamaları için ‘Renk Yöntemi’ kullanılmasının nota öğretiminde yararlı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

5.3. 3. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

- İleri İşitme kaybı olan öğrencilere şarkı eğitiminde;

- İleri İşitme kaybı olan öğrencilere şarkı eğitiminde;

- Şarkıya ait sözler, beden (işaret) dili işaretleri ve sözel iletişim yöntemlerinden dudak okuma ve işitsel eğitim yöntemleri kullanılarak öğretildi.

Bu yönteme ek olarak; şarkı sözlerinin öğretilmesinde, ana temayı oluşturan nesnelere, objelere ve kelimelere, konuya uygun resimler ve şekiller kullanarak öğretilmesinin faydalı olabileceği yönünde de önerilerde bulunuldu.

- Öğrencilere vurmali çalgılar eğitiminde; müzik öğretim yöntemlerinden vurmali çalgılarla yapılan orff yöntemi kullanılarak davul, def, darbuka, zil gibi çalgı öğretimi uygulamaları gerçekleştirildi.

Bu yönteme ek olarak ritim eğitiminde, öğrencilerin kolay anlayabilecekleri renkler, çeşitli hayvan isimleri, mevsimler, akılda kalacak şekil ve sayı içeren terimlerden oluşan cümlelerin tartımsal hecelerle kullanılmasının da ritim eğitiminde faydalı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

-Ayrıca ileri işitme kaybı olan öğrencilere vurmali çalgı eğitimi yanı sıra üflemeli çalgı eğitiminin de verilebileceği belirtildi. Bu eğitimin ise işaret dili ve öğretmen - öğrenci- görme duyusu üçgeni arasındaki ortak uyum ile gerçekleştirilebileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

- İleri işitme kaybı olan öğrencilere nota eğitiminde hâlihazırda kullanılan herhangi bir yöntem bulunmamaktadır. Nota öğretiminde ise müzikte kullanılan notaların her birine öğrencilerin kavrayabileceği, kolay hatırlayabileceği renklendirmeler yapılarak öğrencinin normal şekli ile kavrayamadığı notaları, renklendirilmiş haliyle daha çabuk ve kolay algılamaları için ‘Renk Yöntemi’ kullanılmasının nota öğretmede yararlı olabileceği yönünde önerilerde bulunuldu.

Düzeğe uygun yöntemlerin kullanılmasıyla yapılan müzik eğitimi çalışmalarının, işitme engelli bireylerde;

- Çevreyle iletişimini sağladığı,
- Müzik eğitimini başarı getiren bir etkinlik olarak gördüğü,
- Zevkli grup çalışmalarına katılıp birlikte çalışmaya teşvik ettiği,
- Ritim ve ses yoluyla rahatladığı,
- İşitme Engelli çocuğun zihinsel, duygusal, bedensel ve Psiko-motor gelişimine etki ettiği sonucunu çıkarmıştır.

Ayrıca işitme engelli okullarda müzik eğitimi dersinde uygulanan yöntemlerin kavranma noktasında cinsiyetler arasında farklara rastlanılmamış, erkek ve kız öğrenciler bu yöntemlerin kullanıldığı müzik eğitimi dersine eşit anlamda katılıp, ondan aynı şekilde faydalanmışlardır.

6. YORUM ve ÖNERİLER

“ Özel eğitim çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir.” (Ataman, 2009; 19)

Toplumda yaşayan bireyler çeşitli nedenlerden dolayı engelli duruma düşebilirler. Kazalar, beslenme bozuklukları, kalıtım, çeşitli hastalıklar ve eğitimsizlik bu durumu oluşturan sebeplerden bazılarıdır. Engelli olmak çeşitli haklardan mahrum olmak anlamına gelmez. Her bireyin eğitim hakkının olduğu ve bu özellikteki bireylerin eğitimi için gerekli ortamların düzenlenmesi, araç gereçlerin sağlanması, plan ve programların oluşturulması ve toplumdaki istihdamları sosyal devlet anlayışının görevlerindedir.

Eğitim, tüm bireylerin hak ettiği bir olgudur. Engelli olmayan bireylere sunulan eğitim konuları, engelli bireylere de özelliklerine uygun düzenlenerek verilmelidir. Bu durumda normal öğrencilerin yararlandığı müzik eğitimi işitme engelli çocuklar içinde düşünülmeli ve seviyelerine uygun müzik çalışmaları yaptırılmalıdır.

İşitme engelli çocukların normal bireylerden tek farkı işitme olgusunun yetersizliğidir. İşitme Engelliler normal bireylerle aynı özellikleri taşımaktadırlar. İşitme engelli bireylerin müzik eğitimi almaları müzikle uğraşmaları onları birçok yönden geliştirir.

Müzik eğitimi için yapılan çalışmalar gösteriyor ki işitme engelli bireylerle yapılan müzik eğitimi çalışmaları normal bireylerle yapılan çalışmalarla aynı özellikleri taşımaktadır. Bu yüzden normal eğitim programlarındaki müzik eğitimi uygulamaları engelli olan bireylere yönelik düzenlenerek uygulanmalıdır.

6.1. ÖNERİLER

İşitme engelli çocuklara yönelik verilen eğitimlerin başarıya ulaşabilmesi için başta bireyin ailesine, öğretmenlerine ve eğitim ortamını hazırlayacak yöneticilere bazı sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumlukların yerine getirilebilmesi için verilecek önerilerin neler olduğu noktasında Sivas Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezinde (RAM) görevli Rehberlik ve Psikolojik Danışma Öğretmeni Okan ULUOCAK 17.10.2014 tarihinde saat 14.00' da görüşme gerçekleştirildi. Yapılan görüşmede işitme engelli bireyin ailesine, öğretmenine yönelik önerilerin neler olduğu soruları yöneltilerek bu konu hakkında cevaplar alındı.

1.SORU: İşitme Engelli öğrencilerin eğitiminde engelli öğrencilerin ailelerine yönelik önerileriniz nelerdir?

CEVAP:

- *‘İşitme engelli çocukla doğal ve açık ifadelerle konuşulmalı, ses tonu fazla yükseltilmemelidir*
- *Davranışsal iletişimden (dokunma gibi durumlar) kaçınılmalı ve işitme engelli çocuğun işitme kalıntısını kullanabilmesi için sözel iletişim kurulmalıdır.*
- *İşitme engelli çocukta normal işiten çocuk gibi olduğu diğer çocukların arasına, oyunlarına katılmak isteyeceği unutulmamalı bu nedenle çocuğun sahip olduğu engeli, onun sınıfta bulunmadığı bir zamanda sınıf arkadaşlarına anlatılmalıdır.*
- *İşitme engelli çocuğu konuşması için zorlamayın; ama onda konuşma ihtiyacı yaratılmalıdır. Konuşmaya ihtiyaç duymasını sağlamanın gelişimi için çok daha önemli olduğunu’ vurguladı.*

2. SORU: İşitme Engelli öğrencilerin eğitiminde görev alan Öğretmenlere yönelik önerileriniz nelerdir?

CEVAP:

- *İşitme Engelli çocuklar için sınıfta en uygun oturma yeri sağlanmalı, öğrenci öğretmene en yakın olan ve onu en iyi şekilde görebileceği bir yere oturtulmalıdır.*

- *İşitme Engelli çocukların kendilerini anlatma zorlukları olduğundan, sınıfta onlara daha fazla zaman ayrılmalı ve kendisini ifade edebileceği farklı yolları anlamaya çalışılmalıdır.*

- *İşitme Engelli çocukların ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanabilmeleri için çocuğu pek çok yönü ile değerlendirip ona en uygun olan eğitim programlarını saptamaları gerektiği bu durum ise aile ve diğer derslere giren öğretmenlerle işbirliği yapılarak ortaya çıkarılmalıdır.*

- *İşitme Engelli çocuk engeli için yalnızlığı tercih eder ve sınıf içinde geçen konuşma, tartışma, soru ve direktifleri anlamayabilir. Bu anlamayış onu alay konusu haline getirebilir. Öğretmen bunları dikkate alarak, sınıfta bazı önlemler almalıdır' şeklinde önerilerde bulundu.*

. Araştırmacı Tarafından Yapılan Öneriler:

- *İşitme engelli okullarda eğitim gören öğrencilere Müzik Eğitiminin uygulanmasına yönelik düzeye uygun Öğretim Programı oluşturulmalıdır.*
- *İşitme engelli okullarda Müzik Eğitimi uygulamalarını gerçekleştirecek Öğretmenler Hizmet içi eğitimiyle yetiştirilmelidir.*
- *Üniversitelerin İşitme engelli öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere Müzik eğitimi alanında uygulamalı eğitimler verilmesi sağlanmalıdır.*
- *İşitme engellilere Müzik eğitimi için şarkı dağarcığı oluşturulmalı bunun içinde kolay ve basit şarkılı oyunlar yazılmalıdır. Bu alanda çalışacak yaratıcı müzik eğitimcilerinin yetiştirilmesine destek verilmelidir.*

KAYNAKÇA

- Akdoğan, R. (2011) *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry* 2014;6(4):375-388
- Akçamete, G& Kargin T.(1999)*The effectiveness of early intervention programs in the education of children with hearing impairments* (Eric Document Reproduction Service No:ED413694)
- Akçamete, G. (2009). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, 7. Baskı, (Editör: Ayşegül Ataman), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akgül, O. (2005). “*Gözlem Tekniği*” *Seyahat ve Turizm Araştırmaları Dergisi*.
- Arıkan, R. (1995). *Araştırma teknikleri ve rapor yazma*. Ankara: Tutubay.
- Ataman, Ayşegül (2009). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara Gündüz Yayıncılık. (7.Baskı)
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve ilkeler*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Enstitüsü Araştırma, 2002, Ankara
- Baysal, Nilgün *4 - 6,5 yaş grubundaki Dow sendromlu çocukların dil gelişimi eğitimlerinde müzik öğelerinin kullanılması*, Yayınlanmamış bilim uzmanlığı Tezi, 1983
- Ceylan, Funda (2012), “ *Okul Öncesi Dönem İşitme Engellilerde Müzik Eğitimi ile Çocukların Gelişim Özellikleri Üzerine Terapötik Bir Çalışma*” Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Çepni, S. (2001). *Araştırma ve Proje çalışmalarına Giriş*, Trabzon: Erol Ofset. doi:10,5455/cap.20.140.210.075.748
- Ertürk, Selahattin. *Eğitimde ‘Program’ Geliştirme*. Beşinci baskı, Ankara: Yelken tepe Yayınları. 1984.
- Fidan, Tuncer, (2006). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri Ödevi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hovardaoğlu, S. (2000). *Davranış bilimleri için araştırma teknikleri*. Ankara: Ve Gaf Basın Yayın Dağıtım.
- İzgü, Şeref.(1993). *İşitme Engelli Çocukların İlköğretim Programlarında Müzik Eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kaplan. P.S. (1996) *Pathways for exceptional children. School home and co*. Minneapolis: West Pub. Co
- Kirk, .A.S, Gallagher, J.J.Anastasiow, J.N.(2000),*Educational children(Ninth Ediotion)* *New York: Houghton Mifflin Company*.

- Kuş, E. (2003). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Meb, (2014) *İşitme Engelliler Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Modülleri*, Ankara, Milli Eğitim Yayınevi.
- Meb (2013) *Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü*
- Meyen, L.E.(1996) *Exceptional children in today's schools* (Third Ediotion) Colorado
- Nolan, M.& Tucker,(1988) *The hearing impaired child and the family. London: A condor Book Souvenir Press*
- Özguven, İbrahim Ethem, (1980) *Araştırmada, Seçmede, Psikolojik Danışmada Görüşme İlke ve Teknikleri*. Ankara, İleri Matbaası.
- Özsoy, Yahya ,(1985). *İşitme Engellilerin Eğitimi* Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- Özsoy, Yahya, Özyürek Mehmet ve Eripek Süleyman, (2002) *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar*, Karatepe yayınları, Ankara (11. Baskı)
- Power D.J (1992, June) *Training deaf teachers of the deaf in Australia*, Washington, DC.
- Ripper C.(1990). *Speech correction (Eighth edition)*.New Jersey: Prentice – Hall.
- Rummel, J.F. (1968). *Eğitimde Araştırmaya Giriş* (Çev: R.Taşçı oğlu).Ankara: Ajans Türk Yayınları
- Sanders, D.A. (1971) *Aural rehabilitation*. New jersey, pretice - Hall.
- Sarı, Hakan (2010), *Özel Eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleri ile ilgili öneriler*, Pegem yayıncılık.
- Seyrek H. ve Sun M. (1991) *Anaokulları ve Anasınıfları için Şarkı Dağarcığı*, İzmir: Müzik
- Tombul, Sevgi. (2012). *1980' den Günümüze Okul Müziği Bestelerinin Motif Gelişimleri Açısından İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları Kurtuluş Matbaası.
- WEB___http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=264

EKLER

EK-1

Tablo 2. MEB' e Bağlı İşitme Engelli Anaokullarını gösterir liste

OKUL ADI		YERLEŐİM YERİ
1	Dost Eller İşitme Engelliler Anaokulu	İstanbul
2	Hasan KAYA İşitme Engelliler Anaokulu	İzmir
3	Kemal Yurt bilir İşitme Engelliler Anaokulu	Ankara
4	Acıbadem İşitme Engelliler Anaokulu	İstanbul

Kaynak: MEB zel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

EK-2

Tablo 3. MEB' e Bağlı İşitme Engelli İlkokulları gösterir liste

OKULUN ADI	YERLEŐİM YERİ
Seyhan İşitme Engelliler İlkokulu	Adana
Kara hisar İşitme Engelliler İlkokulu	Afyon Kara hisar
Eber İşitme Engelliler İlkokulu	Afyon Kara hisar
Lokman Hekim İşitme Engelliler İlkokulu	Amasya
Kemal Yurt bilir İşitme Engelliler İlkokulu	Ankara
Yahya zsoy İşitme Engelliler İlkokulu	Ankara
Yılmaz Balaban İşitme Engelliler İlkokulu	Ankara
Kepez İşitme Engelliler İlkokulu	Antalya
Őair fethi bey İşitme Engelliler İlkokulu	Aydın
İbn-i Sina İşitme Engelliler İlkokulu	Bursa
Duyum İşitme Engelliler İlkokulu	Bursa
Anafartalar İşitme Engelli İlkokulu	Çanakkale
YeŐilköy İşitme Engelliler İlkokulu	Denizli
Sur kent İşitme Engelliler İlkokulu	Diyarbakır
Şehit ğretmen Adnan Tunca İşitme Engelliler İlkokulu	Edirne
Genç Osman İşitme Engelliler İlkokulu	Elazığ
Dede Korkut İşitme Engelliler İlkokulu	Erzurum
Ahmet Yesevi İşitme Engelliler İlkokulu	EskiŐehir
Ali Szer İşitme Engelliler İlkokulu	Gaziantep
Fatih Sultan Mehmet İşitme Engelliler İlkokulu	Gaziantep
Giresun İşitme Engelliler İlkokulu	Giresun
Orhun İşitme Engelliler İlkokulu	GümüŐhane
Hürriyet İşitme Engelliler İlkokulu	Hatay
Yunus Emre İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul

Halıcı oğlu İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul
Mimar Sinan İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul
Vezneciler İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul
Dosteller İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul
Yeditepe İşitme Engelliler İlkokulu	İstanbul
Tulay Aktaş İşitme Engelliler İlkokulu	İzmir
Kordon İşitme Engelliler İlkokulu	İzmir
şehit Oktay Ardiç Engelliler İlkokulu	İzmir
Akdeniz İşitme Engelliler İlkokulu	İçel
İsmail Hakkı İşitme Engelliler İlkokulu	Isparta
Gaziler İşitme Engelliler İlkokulu	Kahramanmaraş
Halime Çavuş İşitme Engelliler İlkokulu	Kastamonu
Cemal Nevzer Erciş İşitme Engelliler İlkokulu	Kayseri
80.yıl İşitme Engelliler İlkokulu	Kayseri
Mevlüt Hiç yılmaz İşitme Engelliler İlkokulu	Kırıkkale
Ceviz kent İşitme Engelliler İlkokulu	Kırşehir
A.Gazanfer Bilge İşitme Engelliler İlkokulu	Kocaeli
Kon evi İşitme Engelliler İlkokulu	Konya
Kütahya İşitme Engelliler İlkokulu	Kütahya
Akşemseddin İşitme Engelliler İlkokulu	Malatya
Yunus Emre İşitme Engelliler İlkokulu	Mersin
Hüdavend Hatun İşitme Engelliler İlkokulu	Niğde
Mimar Oktay Uğur el İşitme Engelliler İlkokulu	Ordu
Çay kent İşitme Engelliler İlkokulu	Rize
19 Mayıs İşitme Engelliler İlkokulu	Samsun
Buruciye İşitme Engelliler İlkokulu	Sivas
Çamlık İşitme Engelliler İlkokulu	Trabzon
Abdurrahman Gazi İşitme Engelliler İlkokulu	Van
Uzun Mehmet İşitme Engelliler İlkokulu	Zonguldak

Kaynak: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

EK-3

Tablo 4. MEB' e Bağlı İşitme Engelli Ortaokulları gösterir liste

OKULUN ADI	YERLEŐİM YERİ
Seyhan İşitme Engelliler Ortaokulu	Adana
Kara hisar İşitme Engelliler Ortaokulu	Afyon Kara hisar
Eber İşitme Engelliler Ortaokulu	Afyon Kara hisar
Lokman Hekim İşitme Engelliler Ortaokulu	Amasya
Kemal Yurt bilir İşitme Engelliler Ortaokulu.	Ankara
Yahya zsoy İşitme Engelliler Ortaokulu	Ankara
Yılmaz Balaban İşitme Engelliler Ortaokulu	Ankara
Kepez İşitme Engelliler Ortaokulu	Antalya
Őair fethi bey İşitme Engelliler Ortaokulu	Aydın
İbn-i Sina İşitme Engelliler Ortaokulu	Bursa
Duyum İşitme Engelliler Ortaokulu	Bursa
Anafartalar İşitme Engelli Ortaokulu	Çanakkale
Yeşilköy İşitme Engelliler Ortaokulu	Denizli
Sur kent İşitme Engelliler Ortaokulu	Diyarbakır
Şehit ğretmen Adnan Tunca İşitme Engelliler Ortaokulu	Edirne
Genç Osman İşitme Engelliler Ortaokulu	Elazığ
Dede Korkut İşitme Engelliler Ortaokulu	Erzurum
Ahmet Yesevi İşitme Engelliler Ortaokulu	Eskişehir
Ali Szer İşitme Engelliler Ortaokulu	Gaziantep
Fatih Sultan Mehmet İşitme Engelliler Ortaokulu	Gaziantep
Giresun İşitme Engelliler Ortaokulu	Giresun
Orhun İşitme Engelliler Ortaokulu	Gümüşhane
Hürriyet İşitme Engelliler Ortaokulu	Hatay
Yunus Emre İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul

Halıcı oğlu İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul
Mimar Sinan İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul
Vezneciler İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul
Dosteller İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul
Yeditepe İşitme Engelliler Ortaokulu	İstanbul
Tülay Aktaş İşitme Engelliler Ortaokulu	İzmir
Kordon İşitme Engelliler Ortaokulu	İzmir
Şehit Oktay Ardıç İşitme Engelliler Ortaokulu	İzmir
Akdeniz İşitme Engelliler Ortaokulu	İçel
İsmail Hakkı İşitme Engelliler Ortaokulu	Isparta
Gaziler İşitme Engelliler Ortaokulu	Kahramanmaraş
Halime Çavuş İşitme Engelliler Ortaokulu	Kastamonu
Cemal Nevzer Erciş İşitme Engelliler Ortaokulu	Kayseri
80.yıl İşitme Engelliler Ortaokulu	Kayseri
Mevlüt Hiç yılmaz İşitme Engelliler Ortaokulu	Kırıkkale
Ceviz kent İşitme Engelliler Ortaokulu	Kırşehir
A.Gazanfer Bilge İşitme Engelliler Ortaokulu	Kocaeli
Kon evi İşitme Engelliler Ortaokulu	Konya
Kütahya İşitme Engelliler Ortaokulu	Kütahya
Akşemseddin İşitme Engelliler Ortaokulu	Malatya
Yunus Emre İşitme Engelliler Ortaokulu	Mersin
Hüdavend Hatun İşitme Engelliler Ortaokulu.	Niğde
Mimar Oktay Uğur el İşitme Engelliler Ortaokulu	Ordu
Çay kent İşitme Engelliler Ortaokulu	Rize
19 Mayıs İşitme Engelliler Ortaokulu	Samsun
Buruciye İşitme Engelliler Ortaokulu	Sivas
Çamlık İşitme Engelliler Ortaokulu	Trabzon
Abdurrahman Gazi İşitme Engelliler Ortaokulu	Van
Uzun Mehmet İşitme Engelliler Ortaokulu	Zonguldak

Kaynak: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

EK- 4

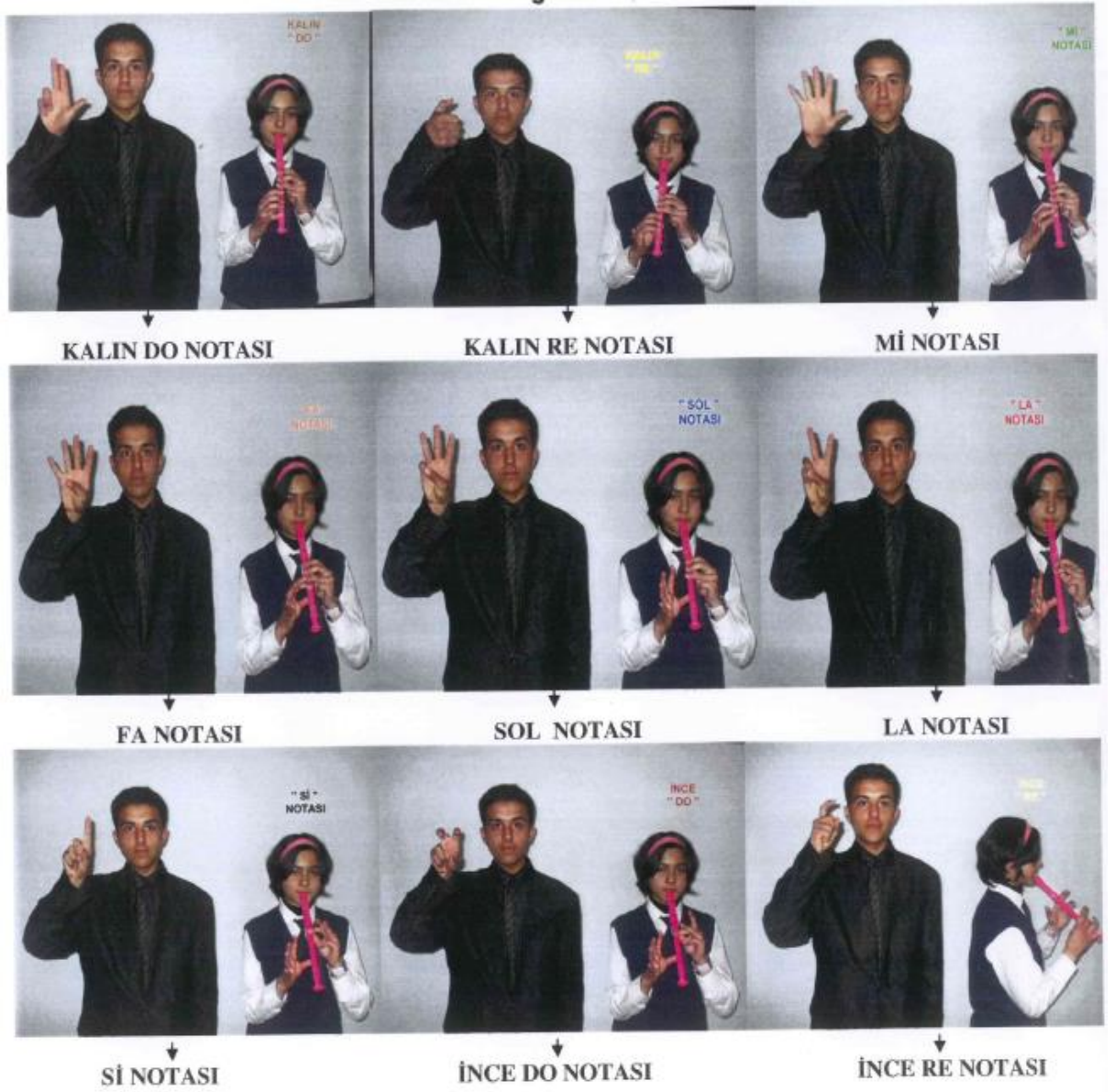
Tablo 5. MEB' e Bağlı İşitme Engelli Ortaöğretim (Lise) Okulları

OKULUN ADI	YERLEŐİM YERİ
Eber İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	Afyon
Senirkent İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	Isparta
Akdeniz İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	İçel
Mert Öztüre İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	İzmir
İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	Kayseri
Nuriye-Halit Çebi Çok Programlı Lisesi	Ordu
Çamlık İşitme Engelliler Çok Programlı Lisesi	Trabzon
Kemal Yurt bilir Özel Eğitim Meslek Lisesi	Ankara
İbn i Sina Özel Eğitim Meslek Lisesi	Mersin
İbrahim Cengiz Özel Eğitim Meslek Lisesi	Denizli
Samsun - İlk adım Özel Eğitim Meslek Lisesi	Samsun
Bursa – Nilüfer Özel Eğitim Meslek Lisesi	Bursa
Kon evi Özel Eğitim Meslek Lisesi	Konya
Fatih Özel Eğitim Meslek Lisesi	İstanbul

Kaynak: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

EK -5

İşitme engelli öğrencilere yönelik üflemeli çalgı eğitiminde kullanılan işaret dili

Şekil 22. Notaların blok flüt üzerindeki yeri ve parmak işaretle gösterimi

EK-6

GÖRÜŞME FORMU

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayacağım “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelliler İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” konulu araştırmada İşitme Engelli öğrencilerin özellikleri ve konuşma durumlarının öğrenmeye etkilerini öğrenebilmek için görüşlerinize gerek duyulmaktadır. Tüm veriler tez için kullanılacaktır. Araştırmanın başarılı olabilmesi vereceğiniz içten ve güvenilir yanıtlara bağlı olacaktır.

Görüşme yapılacak kişinin,

Adı- Soyadı: Nusret SALMANLI

Görev Yaptığı Okul: Buruciye İşitme Engelliler Okulu

Branşı: Türkçe Eğitimi

Görüşme Tarihi ve saati: 16.10.2014 / 11.10

GÖRÜŞME SORULARI

1.SORU: İşitme eğiliminin az olması öğrencide ne gibi özellikler ortaya çıkarır?

2.SORU: İşitme Engelli öğrencilere Müzik derslerinde faydalanılmak üzere şarkı içerisindeki kelime veya cümleleri öğretirken önereceğiniz veya uyguladığınız bir yöntem var mıdır?

3.SORU: İşitme Engelli Öğrencilerle rahat bir iletişim kurabilmek için hangi yöntemlerin kullanılmasını önerirsiniz?

EK- 7

GÖRÜŞME FORMU

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayacağım “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelliler İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” konulu araştırmada işitme engelli öğrencilerin özellikleri ve konuşma durumlarının öğrenmeye etkilerini öğrenebilmek için görüşlerinize gerek duyulmaktadır. Tüm veriler tez için kullanılacaktır. Araştırmanın başarılı olabilmesi vereceğiniz içten ve güvenilir yanıtlara bağlı olacaktır.

Görüşme yapılacak kişinin,

Adı- Soyadı: CEM ÖZYALÇIN

Görev yaptığı okul: Buruciye İşitme Engelliler Okulu

Branşı: Müzik Öğretmeni

Görüşme Tarihi ve saati: 16.10.2014 / 13.11

GÖRÜŞME SORULARI

1.SORU: İşitme Engelli öğrencilere yönelik müzik dersinde hangi alanlarda eğitimler veriyorsunuz?

2.SORU: İşitme engelli öğrencilere şarkı eğitimi verirken diğer derslerde uygulanan yöntemlerden faydalaniyor musunuz? Öğrencilere şarkı öğretirken nasıl bir uygulama gerçekleştiriyorsunuz?

3.SORU: İşitme engelli öğrencilere çalgı eğitiminde hangi çalgının eğitimini veriyorsunuz? Çalgı eğitimini verirken hangi yöntemlerden yararlanıyorsunuz?

EK-8

GÖRÜŞME FORMU

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayacağım “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İşitme Engelliler İlköğretim Okullarındaki Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme” konulu araştırmada işitme engelli öğrencilerin özellikleri ve konuşma durumlarının öğrenmeye etkilerini öğrenebilmek için görüşlerinize gerek duyulmaktadır. Tüm veriler tez için kullanılacaktır. Araştırmanın başarılı olabilmesi vereceğiniz içten ve güvenilir yanıtlara bağlı olacaktır.

Görüşme yapılacak kişinin,

Adı- Soyadı: Okan ULUOCAK

Görev yaptığı okul: Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM)

Branşı: Rehberlik ve Danışma

Görüşme Tarihi ve saati: 17.10.2014 / 14.00

GÖRÜŞME SORULARI

1.SORU: İşitme Engelli öğrencilerin eğitiminde engelli öğrencilerin ailelerine yönelik önerileriniz nelerdir?

2. SORU: İşitme Engelli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlere yönelik önerileriniz nelerdir?

EK-9**BURUCİYE İŞİTME ENGELLİLER OKULU HAFİF DERECEDDE (20-45 dB) İŞİTME KAYBINA SAHİP****ÖĞRENCİLERE MÜZİK EĞİTİMİ UYGULAMALARI GÖZLEM FORMU**

Gözlenen şube: 7/A

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 09.30-10.10

Gözlenen öğrenci sayısı: 4

Gözlemi yapan kişi: UMUT YAYMAK

Gözlemi yapanın unvanı: ARAŞTIRMACI

Sıra No	GÖZLEM SORULARI	K	B	H
1	Müzik dersine ilgileri var mıdır?			
2	Şarkı ezgisini çalgının titreşimine uygun söylerler mi?			
3	Şarkının tartımını yaparlar mı?			
4	Şarkının sözlerindeki ünlü harfleri söylerler mi?			
5	Şarkıdaki heceleri söylerler mi?			
6	Şarkıda belirtilen vurguları yaparlar mı?			
7	Birlikte ritim çalmayı severler mi?			
8	Şarkıyı öğrenirken el, ayak vb. ritimsel devinimlerde bulunurlar mı?			
9	Belli bir ritim aleti kullanırlar mı?			
10	2 ve 3 zamandan oluşan basit zamanlı şarkılara uygun ritim çalışması yaparlar mı?			

K Söz konusu davranış, sürekli olarak görülür.**B** Söz konusu davranış, ara sıra görülür.**H** Söz konusu davranış, hiç görülmez.

EK-10**BURUCİYE İŞİTME ENGELLİLER OKULU ORTA DERECEDE (40-65 dB) İŞİTME KAYBINA SAHİP****ÖĞRENCİLERE MÜZİK EĞİTİMİ UYGULAMALARI GÖZLEM FORMU**

Gözlenen şube: 7/A

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 10.20-11.00

Gözlenen öğrenci sayısı: 4

Gözlemi yapan kişi: UMUT YAYMAK

Gözlemi yapanın unvanı: ARAŞTIRMACI

Sıra No	GÖZLEM SORULARI	K	B	H
1	Müzik dersine ilgileri var mıdır?			
2	Şarkı ezgisini çalgının titreşimine uygun söylerler mi?			
3	Şarkının tartımını yaparlar mı?			
4	Şarkının sözlerindeki ünlü harfleri söylerler mi?			
5	Şarkıdaki heceleri söylerler mi?			
6	Şarkıda belirtilen vurguları yaparlar mı?			
7	Birlikte ritim çalmayı severler mi?			
8	Şarkıyı öğrenirken el, ayak vb. ritimsel devinimlerde bulunurlar mı?			
9	Belli bir ritim aleti kullanırlar mı?			
10	2 ve 3 zamandan oluşan basit zamanlı şarkılara uygun ritim çalışması yaparlar mı?			

K Söz konusu davranış, sürekli olarak görülür.**B** Söz konusu davranış, ara sıra görülür.**H** Söz konusu davranış, hiç görülmez.

EK- 11**BURUCIYE İŞİTME ENGELLİLER OKULU İLERİ DERECEDE (65-95 dB) İŞİTME KAYBINA SAHİP****ÖĞRENCİLERE MÜZİK EĞİTİMİ UYGULAMALARI GÖZLEM FORMU**

Gözlenen şube: 7/A

Gözlem Tarihi: 16.10.2014

Gözlenen şube öğrenci mevcudu: 10

Gözlem yapılan saat: 11.20-12.00

Gözlenen öğrenci sayısı: 2

Gözlemi yapan kişi: UMUT YAYMAK

Gözlemi yapanın unvanı: ARAŞTIRMACI

Sıra No	GÖZLEM SORULARI	K	B	H
1	Müzik dersine ilgileri var mıdır?			
2	Şarkı ezgisini çalgının titreşimine uygun söylerler mi?			
3	Şarkının tartımını yaparlar mı?			
4	Şarkının sözlerindeki ünlü harfleri söylerler mi?			
5	Şarkıdaki heceleri söylerler mi?			
6	Şarkıda belirtilen vurguları yaparlar mı?			
7	Birlikte ritim çalmayı severler mi?			
8	Şarkıyı öğrenirken el, ayak vb. ritimsel devinimlerde bulunurlar mı?			
9	Belli bir ritim aleti kullanırlar mı?			
10	2 ve 3 zamandan oluşan basit zamanlı şarkılara uygun ritim çalışması yaparlar mı?			

K Söz konusu davranış, sürekli olarak görülür.**B** Söz konusu davranış, ara sıra görülür.**H** Söz konusu davranış, hiç görülmez.

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Sivas' ta doğdu. 1998 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümünü kazandı. 2002 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığında Müzik Öğretmeni olarak göreve başladı. 2012 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Müzik Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı jüri üyesidir. Sivas Muzaffer SARISÖZEN Güzel Sanatlar Lisesinde bağlama öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.